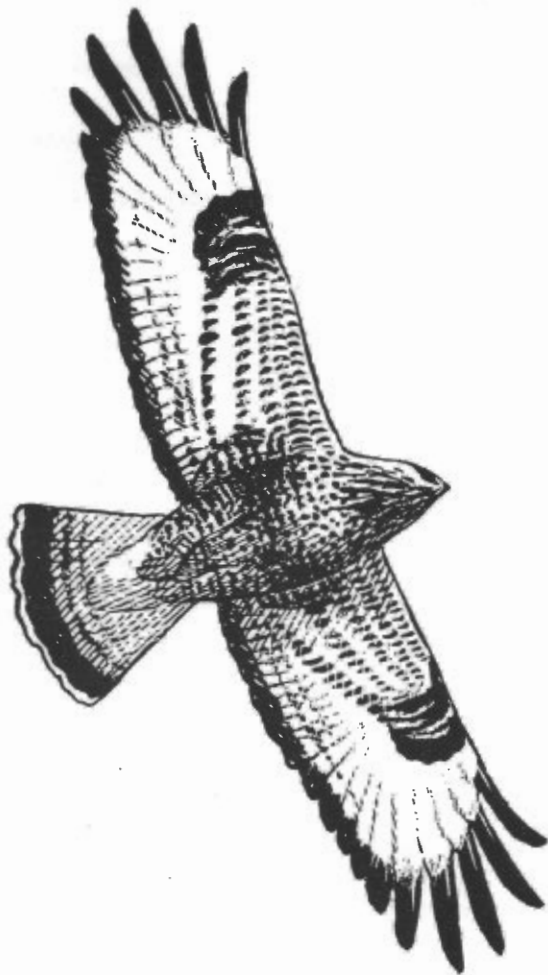

VÅRE ROVDYR

årgang 8

3·94

issn 0801-4728

VÅRE ROVDYR

Postboks 17 - 2420 Trysil

Tidsskriftet VÅRE ROVDYR er medlemsorgan for foreningen
VÅRE ROVDYR, og utkommer fire ganger i året.

Ansvarlig utgiver/redaksjon:
Foreningens styre

Medlemskontingent / Abonnement Minimum kr 100,-
Juniormedlem (under 18 år) kr 50,-
Postgiro 0806 4429494 Bankgiro 1800.20.97644

INNHold

Leder	85
Minneord	86
Grenser for kjerneområder	89
Prosjekt vandrefalk	102
Rovdyrrapport fra Hedmark	104
Søknader om fellingstillatelser	105
Brev til Politimesteren i Namdal	111
Zoo-bjørner til middag?	113
Bosniske bjørner flykter	115
Tidlig vår i Lierne?	116
Presseklipp	118
Foreningsnytt	123

FORENINGEN VÅRE ROVDYR

arbeider for å spre fakta om rovpattedyr og rovfugler,
og for at disse artene skal leve i livskraftige bestander
og forvaltes etter norsk lov og internasjonale avtaler.

Forsidetegning ved Viggo Ree
Baksidedfoto: Paul Granberg

Trykk:
Gausdal Trykkeri

Utgitt med støtte fra
Verdens Naturfond

Sameksistens mellom rovdyr og mennesket

Dette var tittelen på en konferanse i Polen som gikk av stabelen 10-15 oktober i år. Konferansen ble avviklet helt i den sørøstlige spissen av Polen som grenser til Ukraina og Slovakia. En del av fjellkjeden Karpatene strekker seg inn her. I tillegg til solide bestander av viltarter som hjort, europeisk bison, villsvin, rådyr etc. huser området godt med både ulv og bjørn samt gaupe. Det er ganske underlig å tenke på at disse områdene med et utstrakt landbruk med dyrehold kan ha så store bestander av rovdyr, når man sammenligner med hva vi får til i Norge.

Undertegnede var tilsammen med flere andre norske tilstede for å høre hva den store verden hadde å fortelle omkring disse dyrene, hvordan situasjonen er og hvilke konflikter som eksisterer. Mange av de fremste ekspertene / forskerne på rovdyr, forvaltningsorganer og organisasjoner fra hele verden var samlet på konferansen. Og det var mange interessante foredrag omkring denne dyregruppen. Vi fikk vite om ulv i India, gepard i Afrika, tiger / leopard i øst-sibir, isbjørn i russland, brunbjørn i Romania, gaupe i Sveits, ulvens fremmarsj i Europa, om gjeterhunder, for å nevne et lite gjennomsnitt. Når Jon Swenson / NINA holdt sitt glimrende foredrag om brunbjørnens historiske utbredelse i Norge fikk jeg som nordmann en noe flau følelse. Det naturskjønne, ville landet her i nord med det naturelskede folket har ikke greid å ta vare på mangfoldet i naturen sin, men snarere gjort hva de kan få å utrydde en del av dyrelivet. Som et av verdens rikeste land med et svært beskjedent folketall i forhold til areal skal vi greie å ta vare på et mangfoldig dyreliv, det burde være et minstekrav. Men det har vi utrolig nok ikke greid, så langt. Men det kommer positive signaler sakte men sikkert. På sikt har jeg tro på at vi igjen kan få levedyktige bestander av alle de fire store rovdyrartene som har vært en naturlig del av norsk fauna.

Morten Bilet

Terje Skogland er død

Økologen og naturforskeren Terje Skogland er død, 52 år gammel. Det var under en forskningsekspedisjon til Murmansk at kreftsykdommen tok en alvorligere vending. Hans familie har lidd et smertelig tap. Vi i Norsk institutt for naturforskning har mistet en god venn og kollega. Faglig og naturfilosofisk har norsk og internasjonal forskning mistet en stor ressursperson.

Flere års kamp mot kreftsykdom hadde tæret hardt på ham. Vi som fulgte Terje på hans forskningsekspedisjoner gjennom det siste året, vet hvilken ukuelig vilje og fantastisk styrke han måtte oppvise for å gjennomføre sine siste ekspedisjoner.

Terje var sterkt knyttet til fjellet og åpne landskap som han elsket. Det var først og fremst denne fellesnevneren som bragte oss sammen. Da jervforskningen stod i stampe på slutten av 80-tallet tok Terje initiativ for å videreføre den. Takket være Terje ble det derfor mulig for meg å lære mye om forskningsmetoder i høgfjellet. Jeg husker godt den helt spesielle følelsen da vi en mørk vinternatt kunne gratulere hverandre med vår, og Norges første, radioinstrumenterte jerv. Siden har dette, under Terje sin ledelse, blitt et stort høgfjellsøkologisk forskningprogram der både villrein, jerv og fjellrev inngår som viktige arter.

Som prosjektleder kunne Terje ha satt seg inne på et lunt og varmt kontor, men han foretrakk slitet ute i felten. Slik sett hadde han en stor «forse» i forhold til mange andre forskere. Han mente det var nødvendig for forskeren å være i felt for å få god nok innsikt. Å være sammen med Terje på feltarbeid var ingen dans på roser. Det var grytidlig opp og dagsmarsjene var ofte lange og slitsomme. Når vi overvåket jervehi midtvinters, satt vi i snøhull, mens kuldegradene seg på og gradvis omdannet våre fingrer og tær til følelseløse kroppsdeler. Når jerven omsider kom ut av hiet var noen få intense minutter med visuell kontakt **belønning** nok.

Han sparte aldri seg selv på bekostning av andre, men han krevde samtidig full innsats av sine medarbeidere.

Det var slik han var, sterk og kompromissløs i sak, med en enestående evne til å gripe fatt i det som var viktig og sloss for det. Overordnet i hans naturforskning og tenkning stod vernet av vår sårbare natur. Terje var en ener fordi han var uredd og stod i fremste rekke og sloss for å få igang viktig naturforskning. Etter atomulykken i Tsjernobyl i 1986 var han en foregangsmann og måtte overbevise byråkrati og akademisk skepsis for å få i gang forskning på konsekvensene for våre økosystemer. Han så nødvendigheten av å forstå sammenhengene i naturen og var derfor opptatt av at forskning måtte omfatte sammenhenger mellom ulike ledd i næringskjeden.

Selv om han først og fremst forbindes med reinforskning var hans forskning omfattende både i spennvidde og omfang. Han var også leder for prosjekter som omfattet teknisk komplisert forskning på radioaktivitet og dens effekt på hele næringskjeden, forurensing generelt, genetisk innavlsproblematikk og økologi på fjellrev og jerv. Han evnet på en helt spesiell måte å formidle sine kunnskaper både på høyt vitenskapelig nivå og for den vanlige mann. Terje hadde også en kunstnerisk side og viet mye av sin tid til å formidle naturen gjennom sine uttrykksfulle fotografier som alltid gjorde et sterkt inntrykk. Som den kjente naturfotografen, og Terjes venn, Morten Krogvold uttrykte det «Jeg har aldri sett noen som tar så uttrykksfulle bilder som Terje, og det var heller ingen andre som gjorde det nødvendig med så lange pauser etter multibilde showene som Terje». Det var alltid en sterk opplevelse å se bildeseriene Terje satte sammen for å vise det vakre i naturen og menneskets destruktive adferd i form av naturødeleggelse.

Det er ikke mange vitenskapsmenn som kan vise til en så stor faglig og populærvitenskapelig produksjon som Terje. Dette er spesielt beundringsverdig fordi han tross alt tilbrakte mesteparten av sin tid på krevende feltarbeid. Jeg kjenner ingen andre som har utført denne kombinasjonen slik Terje gjorde det. Hans siste store bok om Villrein, kalte han "mitt testamente", men han hadde likevel så uendelig mye mer han ville ha skrevet. Han ble ikke ferdig med sin bok om tundraens nomader eller den om Tsjernobyl som han hadde håpet å få ferdig til 10-årsdagen for katastrofen.

Vi som var så privilegerte å kjenne Terje både som faglig veileder, kollega og venn, kjenner også en annen side, den beskjedne og vare. På det personlige planet var Terje en mann av få ord og for den uinnvidde var det ikke alltid så lett å vite hvor en hadde han, men når jeg hadde kjent Terje en stund visste jeg at han alltid var til å stole på. På sin helt spesielle stillfarende måte, var han til stede og støttet opp, når livet var vanskelig for en venn. Det er spesielt slike minner som står innprentet når han nå er borte.

Arild Landa

NATURBOKER TIL RIKTIGE PRISER

Norsk Naturbokhandel er en spesialbokhandel for deg som er interessert i faglitteratur innen natur og miljø. Under finner du et lite utvalg av det som kan leveres:

- Bears.** *A complete guide to every species.* 256 s, fotos, 1993. **Kr 199**
- Birds of Prey.** *An Identification Guide to the Raptors of the World.* Kommer i 1995. **Kr 339**
- Birds of Prey.** *Hamlyn Bird Behaviour Guides.* 160 s, 80 fotos, 1993. **Kr 185**
- A Field Guide to the Mammals of Africa.** *Including Madagascar.* 398 s, plansjer, 1980. **Kr 188**
- A Field Guide to the Reptiles and Amphibians of Britain and Europe.** 272 s, plansjer, 1978. **Kr 188**
- Fugler.** *Europa, Nord-Afrika og Midt-Østen.* Beste norske fuglebok. **Kr 278 (portofritt tilsendt)**
- Handbook of the Birds of the World.** Fantastisk serie - be om katalog/brosjyre.
- Owls of the World.** 208 s, 101 fargefotos, 52 fargeplansjer, 109 kart, 1992. **Kr 218**
- The Peregrine Falcon.** 388 s, fotos, tab, diag, 1993. **Kr 289**
- Peregrine Falcon Populations.** *Their Management and Recovery.* 950 s, fotos, fig, tab, 1988. **Kr 400**
- Raptor conservation today.** Ca. 800 s, kart, tab, 1994. **Kr 339**
- The Sparrowhawk.** 400 s, tegn, tab, diag, 1986. **Kr 229**
- Wild Cats of the World.** 192 s, 113 fargefotos, 30 kart, 1993. **Kr 199**

Skriv og be om å få tilsendt vår katalog. Da kommer du inn på kundelista og vil framover automatisk få tilsendt nye kataloger og annen informasjon.

Kun porto kommer i tillegg. Prisene er satt med forbehold om store valutakursendringer eller andre prisendringer vi ikke rår over.

NORSK NATURBOKHANDEL

Postboks 720 Nanset, 3252 Larvik.

Tel: 33 11 15 23 - Fax: 33 11 14 30

Katalog fås tilsendt gratis ved henvendelse

DET KONGELIGE MILJØVERNDEPARTEMENT

KONTOR: MYNTGT.2 - TLF.22 34 90 90 - FAX.22 34 95 60 - TELEKS 21480 env n
POSTADRESSE: POSTBOKS 8013 DEP., 0030 OSLO

Adressater i henhold til liste

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
93/2969- NK KGA
Ark. 444.6

Dato

24 JUNI 1994

FASTSETTING AV ADMINISTRATIVE GRENSE FOR KJERNEOMRÅDER FOR BJØRN OG JERV

Bakgrunn

I St meld nr 27 (1991-92) om forvaltning av bjørn, jerv, ulv og gaupe (Rovviltmeldingen) legges det opp til en forvaltning med utgangspunkt i artenes kjerneområder. Under behandlingen av meldingen i juni 1992 ga Stortinget sin tilslutning til denne forvaltningsmodellen.

Begrepet "kjerneområde" beskriver en geografisk enhet som kan omfatte hele eller deler av en bestands utbredelsesområde og som er avgrenset av en administrativt fastsatt grense. Rovviltmeldinga legger opp til en differensiert bruk av administrative og økonomiske virkemidler, der tilgjengelige ressurser i all hovedsak skal rettes inn mot kjerneområdene. Hensikten med kjerneområdene er å sikre de store rovdyras reproduksjons- og overlevelsesmuligheter for derigjennom å legge forholdene til rette for langsiktig levedyktige bestander. Samtidig vil kjerneområdene være prioriterte områder i forhold til målsettingen om et lavest mulig skadeomfang, dvs at innsatsen på skadeforebyggende tiltak, både administrativt og økonomisk i størst mulig grad vil bli konsentrert om kjerneområdene.

Kjerneområdene tar utgangspunkt i områder der det allerede finnes rovdyr, dvs områder med faste bestander der reproduksjon kan påvises, samt områder der artene viser stor aktivitet, forekommer regelmessig og hvor yngling er sannsynlig.

For ulv er bestandssituasjonen i Norge såvidt svak at grunnlaget for å opprette kjerneområder ikke er til stede. For gaupe er det behov for ytterligere kunnskap om bestanden før kjerneområder eventuelt etableres. Den opprettelsen av kjerneområder som nå finner sted, er således begrenset til bjørn og jerv.

På bakgrunn av Rovviltmeldingen og de signaler som der ble gitt om lokalisering av kjerneområdene, la Direktoratet for naturforvaltning (DN) i april 1993 fram forslag til avgrensning for fem kjerneområder for bjørn og tre kjerneområder for jerv. Disse har fram til 1. januar i år vært gjenstand for regionale drøftinger samt innhenting av lokale synspunkter i regi av fylkesmennene. Hensikten med denne

prosessen har vært å fremskaffe best mulig lokalkunnskap, samt å få belyst hvordan ulike interesser blir berørt av de foreslåtte kjerneområdene. Det vises i den sammenheng til Innst S nr 182 (1991-92) fra kommunal- og miljøvernkomiteen, der det presiseres at lokale representanter bør få anledning til å uttale seg i forbindelse med grensefastsettingen. På bakgrunn av de synspunkter som er kommet inn, samt anbefalinger fra fylkesmennene, foretok direktoratet enkelte justeringer av sine avgrensingsforslag før disse 22. april i år ble oversendt Miljøverndepartementet for endelig sluttbehandling. Med oversendelsen fulgte innkomne uttalelser fra lokale og regionale instanser og fylkesmennenes konklusjoner, i tillegg til DN's vurderinger og anbefalinger.

Generelle synspunkter fra lokale/regionale instanser

Det var en forutsetning for den nevnte drøftingsprosessen at den skulle konsentreres om den faktiske fastsettingen av kjerneområdenes grenser. Stortinget har gitt sin tilslutning til prinsippet om opprettelse av kjerneområder, og det er således ikke aktuelt å ta dette prinsippet opp til ny diskusjon. På tross av dette er svært mange av de innkomne uttalelsene viet prinsipielle synspunkter på kjerneområder som sådan. Sett i lys av utgangspunktet for drøftingsprosessen har Miljøverndepartementet ikke funnet grunn til å vektlegge denne type uttalelser i forbindelse med grensefastsettingen.

Avgrensning av kjerneområdene

Nedenfor vil det for hvert enkelt kjerneområde bli gitt en konkret beskrivelse av grensene for hvert enkelt kjerneområde (tekst i kursiv). Det er ikke utarbeidet kart over områdene fra departementets side. I den utstrekning kart blir utarbeidet av fylkesmennene, gjør vi oppmerksom på at den verbale grensebeskrivelsen som er foretatt nedenfor vil være overordnet kartfremstillingene.

BJØRN

Kjerneområdene i Finnmark

Det er foreslått opprettet to kjerneområder for bjørn i Finnmark. På grunnlag av innkomne uttalelser konkluderer *Fylkesmannen i Finnmark* med at forslaget til kjerneområder er lite kontroversielt.

Begge de foreslåtte kjerneområdene er vinterbeiteområder for rein, men reinen har vanligvis forlatt områdene før bjørnen går ut av hi. Ettersom kjerneområdene ikke vil berøre reindriften i nevneverdig grad, er det ikke innhentet synspunkter fra lokale reindriftsorganisasjoner i Finnmark. Reindriftsadministrasjonen og Reindriftsagronomene i Øst- og Vest-Finnmark har hatt forslagene til uttalelse, og har ikke hatt innvendinger til disse.

DN anbefaler at kjerneområdegrensene for begge områdene vedtas som foreslått.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets vurdering og fastsetter med dette grensene for kjerneområdene for bjørn i Finnmark som følger:

- området som avgrenses av Neidenelva fra utløpet i Neidenfjorden og til riksgrensa mot Finland og videre av riksgrensa mot Finland og Russland til utløpet av Grense Jakobselv.
- området som avgrenses av riksveg 92 fra riksgrensa mot Finland via Karasjok og til Kautokeino, derfra av riksveg 93 til riksgrensa mot Finland og videre av riksgrensa mot Finland til riksveg 92.

Kjerneområdet i Troms

DN's opprinnelige forslag til kjerneområde for bjørn i Troms kommer i sterkest konflikt med lokalt småfehold i Storfjord kommune ettersom hele kommunen med unntak av arealene på vestsida av Storfjorden omfattes av forslaget. *Fylkesmannen i Troms* har foreslått en innskrenkning av kjerneområdet ved at grensa i Balsfjord og Storfjord er flyttet østover.

Etter også å ha vurdert områdenes betydning for dagens utbredelse av bjørn og bjørnens bruk av områdene, anbefaler *DN* at grensene for kjerneområdet vedtas med de justeringer fylkesmannen har tilrådd for kommunene Balsfjord og Storfjord.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets vurdering og fastsetter med dette grensene for kjerneområdet for bjørn i Troms som følger:

- området som avgrenses av fylkesgrensa Troms/Nordland fra riksgrensa mot Sverige til kommunegrensa Bardu/Lavangen, kommunegrensa Bardu/Lavangen til E 6, E 6 til *Setermoen*, *Barduelva fra Setermoen til utløpet i Målselva*, *Målselva til Tamok bru*, derfra *Tamokelva og Vassdalselva til Nymo i Signaldalen*, linjer derfra til *Humpen*, videre via *Mannfjellet - Moskkogaisa - Davimus Viesogasgaisi - Store Rundfjellet til Nuorttatnjunni på kommunegrensa mellom Storfjord og Kåffjord*, kommunegrensa mellom *Storfjord og Kåffjord til riksgrensa mot Finland og riksgrensa mot Finland og Sverige til fylkesgrensa Troms/Nordland*.

Kjerneområdet i Nordland og Nord-Trøndelag

Nordland

Fylkesmannen i Nordland mener at dagens bestandssituasjon innenfor det foreslåtte kjerneområdet for bjørn i Nordland ikke oppfyller kriteriene for at området skal få status som kjerneområde. Fylkesmannen har derfor tilrådd at det ikke fastsettes grenser for kjerneområde for bjørn i Nordland, men tilrår likevel at bjørn som opptrer i fylket og de konflikter disse individene eventuelt forårsaker, blir forvaltet i tråd med prinsippene for kjerneområdene.

DN peker på den betydningen bjørner i dette området i Nordland kan ha for bestandsutviklingen i både Nordland og Nord-Trøndelag. *DN* mener det nødvendige vern av disse individene best kan ivaretas innenfor et kjerneområde, og at dette også klargjør forholdene mht bruk av økonomiske virkemidler.

Nord-Trøndelag

I Nord-Trøndelag ble avgrensningen av kjerneområdet drøftet i et kontaktutvalg opprettet av *Fylkesmannen i Nord-Trøndelag*, der de berørte parter er representert. På grunnlag av drøftingsmøtene sendte fylkesmannen en revidert utgave av DN's forslag på lokal høring. På bakgrunn av innkomne uttalelser har fylkesmannen foreslått en mindre endring som innebærer at bebyggelsen i Vera sentrum ikke omfattes av kjerneområdet.

DN mener at de innskrenkninger som fylkesmannen har foreslått, innebærer at grensen for kjerneområdet følger topografiske konturer som gir et bedre markert og et mer naturlig skille mellom hvilke områder som skal være underlagt kjerneområdeforvaltning og hvilke som ikke skal det. Ut fra dagens bestandssituasjon og dagens erfaringer med bjørnens bruk av områdene i Nord-Trøndelag, mener *DN* at fylkesmannens forslag i større grad oppfyller kriteriene som er lagt til grunn for kjerneområdene enn *DN*'s opprinnelige forslag.

Fastsetting av kjerneområdet - begge fylker

DN anbefaler at det opprettes kjerneområde for bjørn i Nordland som omfatter Grane og Hattfjelldal kommuner, samt at kjerneområdet for bjørn i Nord-Trøndelag vedtas med de endringer fylkesmannen har foreslått.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets vurdering og fastsetter med dette grensene for kjerneområdet for bjørn i Nordland og Nord-Trøndelag som følger:

- *området som avgrenses av kommunegrensa mellom Hattfjelldal og Hemnes/Grane fra riksgrensa mot Sverige til kommunegrensa Grane/Vefsn, derfra kommunegrensa mellom Grane og Vefsn/Brønnøy/Bindal til fylkesgrensa mellom Nordland og Nord-Trøndelag, videre fylkesgrensa mellom Nord-Trøndelag og Nordland til kommunegrensa mellom Høylandet og Nærøy, videre vassdraget Kongsmoelva, Søråa, Eida, Bjøra og Namsen vestover til Skage i Overhalla kommune, derfra via Høgaksla og Finnkallen til kommunegrensa mellom Overhalla og Namsos og langs denne til grensa for Steinkjer kommune, derfra via Ytre Bangsjø og til kommunegrensa mellom Steinkjer og Snåsa, videre langs denne til Heggesbekken sørsiden av Snåsavatnet, derfra inn i Steinkjer kommune via Øyingen, Åsvatnet, Hatlingvatnet og sør til Finstad, videre fra Finstad langs Møtla, østover langs Ogna og Rokta til Lustadvatnet, derfra sørøver via Mökkavatnet og inn i Verdal kommune til Hervola, derfra via Høgsjøen og sørøver til Verdalselva ved Vollen, derfra østover langs Verdalselva, Helgða, Veravatnet og til riksgrensa mot Sverige og riksgrensa mot Sverige til kommunegrensa mellom Hattfjelldal og Hemnes i Nordland fylke.*

Kjerneområdet i Hedmark

Fylkesmannen i Hedmark har på grunnlag av innkomne uttalelser foreslått at kjerneområdet for bjørn avgrenses slik som opprinnelig foreslått av *DN*, med unntak av en justering i nord som innebærer at et mindre område vest for Femunden i kom-

munene Os og Engerdal utelates. Fylkesmannen vurderer området som foreslås utelatt til å være av liten betydning for bjørn i dag.

DN anbefaler at avgrensningen av kjerneområdet vedtas med den justering som er foreslått av fylkesmannen.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets vurdering og fastsetter med dette grensene for kjerneområdet for bjørn i Hedmark som følger:

- *området som avgrenses av kommunegrensa mellom Grue og Kongsvinger fra riksgrensa mot Sverige til Glomma, Glomma nordover til kommunegrensa mellom Rendalen og Alvdal, derfra kommunegrensa mellom Rendalen og Alvdal/Tynset/Tolga til knutepunktet for kommunegrensene til Rendalen/Tolga/Engerdal, derfra kommunegrensa mellom Engerdal og Tolga/Os til Sjøli, videre vestsida av Femunden til fylkesgrensa mellom Hedmark og Sør-Trøndelag, videre fylkesgrensa østover til riksgrensa mot Sverige og sørover langs denne til kommunegrensa mellom Grue og Kongsvinger.*

JERV

Kjerneområdet i Nord-Troms

Fylkesmannen i Troms har på bakgrunn av drøftinger og dokumentasjon vedrørende rovdyrbestander og husdyrhold, foreslått justeringer av DN's opprinnelige forslag som vil innebære en beskjæring av området i Kvænangen og en beskjæring i Nordreisa.

DN tar fylkesmannens forslag til justering av grensen i Nordreisa til etterretning og slutter seg til foreslåtte justering. Når det gjelder fylkesmannens forslag til justering i Kvænangen, finner DN ikke å kunne gi sin tilslutning til dette. DN begrunner sitt syn med den betydning området i Kvænangen har som yngleområde for jerv, samt at skadeomfanget og konfliktpotensialet i det aktuelle området er begrenset.

DN anbefaler at avgrensningen av kjerneområdet vedtas med den justering av grensen i Nordreisa som er foreslått av fylkesmannen.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets vurdering og fastsetter med dette grensene for kjerneområdet for jerv i Nord-Troms som følger:

- *området som avgrenses av kommunegrensa mellom Nordreisa og Kåfjord fra riksgrensa mot Finland til Geatkutoaivvit, ei linje fra Geatkutoaivvit via Gapperus og Girkovarri til Oappes, derfra kommunegrensa mellom Nordreisa og Kvænangen til Geitfjelltind, ei rett linje fra Geitfjelltind via Gæravarri til fylkesgrensa mellom Troms og Finnmark, derfra langs fylkesgrensa til riksgrensa mot Finland og videre langs denne til kommunegrensa mellom Nordreisa og Kåfjord.*

Ettersom den grensen som er fastsatt av departementet avviker fra fylkesmannens forslag når det gjelder Kvænangen, finner vi grunn til å følge spesielt med på den videre utviklingen i det området fylkesmannen foreslo utelatt, og eventuelle behov

for justering av kjerneområdets grenser i dette delområdet vil fortløpende bli spesielt vurdert.

Kjerneområdet i Indre Troms, Nordland og Nord-Trøndelag

Indre Troms

Fylkesmannen i Troms har på bakgrunn av drøftinger og dokumentasjon vedrørende rovdyrbestander og husdyrhold, foreslått justeringer av DN's opprinnelige forslag som vil innebære beskjæringer i hver av de fire kommunene som inngår i området. Disse kommunene er Bardu, Målselv, Balsfjord og Storfjord.

Ut fra en vurdering av konfliktgrad og konfliktpotensiale innenfor det foreslåtte kjerneområdet i Bardu og Målselv, mener *DN* at områdets betydning som leveområde for jerv tilsier at grensene følger DN's forslag. *DN* slutter seg derfor ikke til fylkesmannens forslag om innskrenkning i disse to kommunene. *DN* tar til etterretning og slutter seg til fylkesmannens forslag til justering i Balsfjord og Storfjord.

Nordland

Fylkesmannen i Nordland finner på bakgrunn av høringsuttalelsene at det ikke er grunnlag for å komme frem til et omforent forslag til grenser for kjerneområdet for jerv i fylket. Til dette er uttalelsene som har konkrete endringsforslag for sprikende. *Fylkesmannen* anbefaler at kjerneområdet avgrenses slik som *DN* har foreslått.

Nord-Trøndelag

I likhet med for bjørn, sendte *Fylkesmannen i Nord-Trøndelag* en revidert utgave av DN's forslag på lokal høring etter drøftinger i det lokale kontaktutvalget. På bakgrunn av innkomne uttalelser har fylkesmannen foreslått en mindre endring som innebærer at bebyggelsen i Vera sentrum ikke omfattes av kjerneområdet.

DN mener at de innskrenkninger som *Fylkesmannen i Nord-Trøndelag* har foreslått, innebærer at grensen for kjerneområdet følger topografiske konturer som gir et bedre markert og et mer naturlig skille mellom hvilke områder som skal være underlagt kjerneområdeforvaltning og hvilke som ikke skal det. Ut fra dagens bestandssituasjon og dagens erfaringer med jervens bruk av områdene i Nord-Trøndelag, mener *DN* at fylkesmannens forslag i større grad oppfyller kriteriene som er lagt til grunn for kjerneområdene enn DN's opprinnelige forslag.

Fastsetting av kjerneområdet - alle tre fylker

DN anbefaler at:

- grensene for kjerneområdet i Indre Troms vedtas med de justeringer fylkesmannen har tilrådd for kommunene Balsfjord og Storfjord
- grensene for kjerneområdet i Nordland vedtas i samsvar med det opprinnelige forslaget

- grensene for kjerneområdet i Nord-Trøndelag vedtas med de endringer fylkesmannen har foreslått.

DN's anbefaling innebærer at grensen for kjerneområdet for bjørn og jerv i Indre Troms blir sammenfallende. Det samme gjelder kjerneområdet for bjørn og jerv i Nord-Trøndelag.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets vurdering og fastsetter med dette grensene for kjerneområdet for jerv i Indre Troms, Nordland og Nord-Trøndelag som følger:

- *området som avgrenses av kommunegrensa mellom Storfjord og Kåfjord fra riksgrensa mot Finland til Nuorttatnjunni, linjer derfra via Store Rundfjellet - Davimus Viessogagsaisi - Moskkogaisi - Mannfjellet til Humpen, derfra via Nymo i Signaldalen og Vassdalselva og Tamokelva til Tamok bru, derfra Målselva til Barduelvas utløp i Målselva, videre Barduelva til Setermoen, derfra E6 til kommunegrensa mellom Bardu og Lavangen og langs denne til fylkesgrensa mellom Troms og Nordland, videre fylkesgrensa vestover til E6 og E6 sørover til Rognan, derfra sørbredden av Skjærstadvfjorden til riksveg 17 og videre langs denne til Sundsfjord, videre ei rett linje til Melfjordbotn, derfra Melfjordvegen til Skonseng og videre E6 sørover til fylkesgrensa mellom Nordland og Nord-Trøndelag, videre fylkesgrensa vestover til kommunegrensa mellom Høylandet og Nærøy, videre vassdraget Kongsmoelva, Søråa, Eida, Bjøra og Namsen vestover til Skage i Overhalla kommune, derfra via Høgaksla og Finkkallen til kommunegrensa mellom Overhalla og Namsos og langs denne til grensa for Steinkjer kommune, derfra via Ytre Bangsjø og til kommunegrensa mellom Steinkjer og Snåsa, videre langs denne til Heggesebeken sørsiden av Snåsavatnet, derfra inn i Steinkjer kommune via Øyingen, Åsvatnet, Hatlingvatnet og sør til Finstad, videre fra Finstad langs Møtla, østover langs Ognå og Rokta til Lustadvatnet, derfra sørover via Mokkaavatnet og inn i Verdald kommune til Hervola, derfra via Høgsjøen og sørover til Verdalselva ved Vollen, derfra østover langs Verdalselva, Helgåa, Veravatnet og til riksgrensa mot Sverige og riksgrensa mot Sverige og via denne og riksgrensa mot Finland til kommunegrensa mellom Storfjord og Kåfjord i Troms.*

Ettersom den grensen som er fastsatt av departementet avviker fra Fylkesmannen i Troms sin anbefaling når det gjelder Bardu og Målselv, finner vi grunn til å følge spesielt med på den videre utviklingen i det området fylkesmannen foreslo utelatt, og eventuelle behov for justering av kjerneområdets grenser i dette delområdet vil fortløpende bli spesielt vurdert.

Kjerneområdet i Dovre/Rondane (Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal, Oppland og Hedmark)

Sør-Trøndelag

Med utgangspunkt i kunnskapen om forekomst og aktivitet av jerv i de aktuelle områdene, er *Fylkesmannen i Sør-Trøndelag* av den oppfatning at Knutshø ikke oppfyller kriteriene for kjerneområde. Fylkesmannen anser Drivdalen som et natur-

lig grensevalg både med bakgrunn i jervens områdebruk og lokal avveining av næringsinteressene.

Ut fra samme vurderingsgrunnlag mener fylkesmannen at Trollheimen isolert sett ikke oppfyller kriteriene for kjerneområde. Fylkesmannen peker bl a på at rein, som er jervens viktigste næringsemne, mangler i Trollheimen vinterstid.

Fylkesmannen foreslår at grensa for kjerneområdet flyttes vestover slik at den følger Drivas løp fra fylkesgrensa mot Oppland til fylkesgrensa mot Møre og Romsdal. Videre foreslår fylkesmannen at Trollheimen ikke skal omfattes av kjerneområdet, men under forutsetning av at individer i Trollheimen tillegges en høy verdi med tanke på disse individenes betydning for jervens framtid i Snøhettaområdet.

Fylkesmannens avgrensningsforslag er i overensstemmelse med de synspunktene som er kommet frem gjennom uttalelser fra lokale instanser.

DN's vurdering av de foreslåtte grensejusteringene i Vinstradalen og Drivdalen og i Trollheimen er gjengitt nedenfor, under henholdsvis "Hedmark" og "Møre og Romsdal".

Møre og Romsdal

Landbruksavdelingen hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal viser til at det finnes et stort ubenyttet beitepotensiale i Trollheimen og at dette området er interessant som alternativt beite for besetninger fra kystområdene hvor problemet med sykdom (alveld) er stort. *Miljøvernavdelingen* hos fylkesmannen vil både ut fra innkomne høringsmerknader, kriteriene for utvelgning av kjerneområdene og en vurdering av områdene som leveområde for jerv, klart prioritere Reinheimen framfor Trollheimen som del av kjerneområdet. Videre har miljøvernavdelingen vist til at randarealet mellom Langfjorden, Romsdalsfjorden og Isfjorden er mindre viktig for jerven, men at dette kan være et potensielt skadeområde. *Fylkesmannen* konkluderer med at dette området og Trollheimen ikke bør omfattes av kjerneområdet, men at forslaget forøvrig opprettholdes som foreslått av DN.

DN tar til etterretning de bestandsmessige vurderinger som fylkesmennene i henholdsvis Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal har framlagt og slutter seg til de to fylkesmennenes anbefaling om at Trollheimen ikke bør omfattes av kjerneområdet. DN har i sitt standpunkt vektlagt fraværet av rein i dette området vinterstid, og antar at området har et begrenset potensiale mht etablering av yngling og økt tetthet av jerv i området. DN sier seg også enig i at Reinheimen har større betydning for dagens og framtidens jervebestand enn Trollheimen synes å ha. Videre har DN vektlagt landbruksavdelingens vurdering av Trollheimens betydning for saueholdet.

DN tar den faglige begrunnelsen for fylkesmannens justeringsforslag i området Langfjorden, Romsdalsfjorden og Isfjorden til etterretning og slutter seg til forslaget.

For øvrige merknader vedrørende Reinheimen, se under "Oppland".

Oppland

Fylkesmannen i Oppland peker på at DN's forslag til kjerneområde pr. i dag er nødvendig for å sikre dagens individer livsbetingelser, og for å ha en viss mulighet for å fange opp forandringer i framtidig områdebruk. Fylkesmannen mener det er riktig å se dette i et lengre perspektiv, ikke minst i forhold til tekniske inngrep og miljøpåvirkninger som kan forandre villreinsens områdebruk. Når det gjelder Reinheimen, viser fylkesmannen til at det foregår en utveksling av jerv mellom Snæhetta og Reinheimen. Videre bemerker fylkesmannen at forekomsten av jerv har variert noe de 10 siste årene, men at jerven synes å forekomme regelmessig i det området som villreinen i Nord-Ottadalen bruker årlig. Aktiviteten synes å ha økt de to siste årene, men det er ikke påvist yngling i området.

DN tar til etterretning og slutter seg til de vurderinger som er gjort av Fylkesmannen i Oppland og Fylkesmannen i Møre og Romsdal vedrørende Reinheimens betydning for jervebestanden i Dovre/Rondane-området.

Hedmark

Fylkesmannen i Hedmark har på grunnlag av innkomne uttalelser og en vurdering av de aktuelle arealenes betydning for jerv, foreslått at grensene for kjerneområdet justeres ved at området i Folldal reduseres, mens det fremmes forslag om en mindre utvidelse i Stor-Elvdal. Fylkesmannen er ikke kjent med observasjoner av jerv i de siste årene fra de områdene i Folldal som er foreslått utelatt, mens det i det foreslåtte tilleggsarealet i Stor-Elvdal er fast jervetrafikk. Det foreslåtte tilleggsarealet vurderes videre som mindre konfliktfylt i forhold til bufenæringen enn det området som tas ut.

DN tar til etterretning de bestandsmessige vurderinger som fylkesmennene i henholdsvis Hedmark og Sør-Trøndelag har framlagt vedrørende de nordøstlige deler av kjerneområdet i Dovre/Rondane sin betydning for dagens utbredelse og bestand av jerv. DN slutter seg til de to fylkesmennenes anbefalinger om grensejustering i disse områdene.

Fastsetting av kjerneområdet - alle fire fylker

DN anbefaler at kjerneområdet for jerv i Dovre/Rondane vedtas med de justeringer fylkesmennene i Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal og Hedmark har foreslått. Etter en samlet vurdering av fylkesmennenes endringsforslag for hele området, anbefaler DN av arronderingsmessige hensyn at området mellom riksveg 29 og E6 i nordøstlige deler av Dovre kommune, utgår fra kjerneområdet.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets vurdering og fastsetter med dette grensene for kjerneområdet for jerv i Dovre/Rondane som følger:

- området som avgrenses av Drivas løp fra fylkesgrensa mellom Sør-Trøndelag og Oppland til Sunndalsøra i Møre og Romsdal, derfra riksveg 62 til Eidsvåg og videre riksveg 660 til kryss med 300 kV-linje Aura-Giskemo på Vistdalheia, derfra kraftlinja til kryss med riksveg 63 på Soggemoen, videre riksveg 63 til

riksveg 15 i Oppland og riksvegen østover 15 til Otta, derfra Gudbrandsdalslågen til kommunegrensa mellom Øyer og Lillehammer og langs denne til fylkesgrensa mellom Oppland og Hedmark, fylkesgrensa nordover til Nyskola i Hedmark, derfra Birkebeinervegen til riksveg 3 og nordover denne til der kommunegrensa mellom Stor-Elvdal og Rendalen krysser Glomma, derfra den nordøst og nordlige grense til Stor-Elvdal kommune til riksveg 27 og videre riksvegen nord til Grimsa, derfra langs Grimsa til fylkesgrensa mellom Hedmark og Oppland og videre langs denne til riksveg 29, derfra vestover til E6 og nordover langs denne til Drivas løp på fylkesgrensa mellom Oppland og Sør-Trøndelag.

Miljøverndepartementet finner det påkrevd at det i tiden framover blir viet spesiell oppmerksomhet til det området i Stor-Elvdal som representerer en utvidelse i forhold til det kjerneområdeforslaget som i utgangspunktet var gjenstand for lokale/regionale drøftinger. Ved en eventuell framtidig justering av kjerneområdets grenser, vil det være naturlig å vurdere grensene i dette delområdet spesielt.

Retningslinjer for forvaltningen av bjørn og jerv i kjerneområdene

Vi viser til forskrift om forvaltning av bjørn, jerv, ulv og gaupe, fastsatt ved kgl res av 9. juli 1993, § 2, der det framgår at DN kan fastsette retningslinjer bl a for forvaltningen av kjerneområder. I DN's notat av 30.04.93, tidligere oversendt de aktuelle fylkesmenn ved brev av samme dato, redegjøres det for de overordnede prinsippene som skal legges til grunn for kjerneområdeforvaltningen. Notatet følger vedlagt.

På lenger sikt bør det utvikles en forvaltningsstrategi for hvert enkelt område. Vi ber om at fylkesmennene tar initiativ til dette arbeidet og sørger for at nødvendige lokale/regionale tilpasninger mht oppfyllelsen av de overordnede prinsippene blir ivarett. Vi forutsetter at forslagene til slike forvaltningsstrategier drøftes med berørte interesser før de fremmes for DN til endelig godkjenning. For de kjerneområdene som berører flere fylker, bes fylkesmennene om å gå sammen om strategiforslag som dekker de enkelte kjerneområdene i sin helhet.

Framtidige justeringer av områdegrensene

Rovviltmeldingen legger stor vekt på at kjerneområdene ikke kan fastsettes en gang for alle, men at det må være rom for fleksibilitet på bakgrunn av aktuell bestandssituasjon, kunnskapsgrunnlag og konfliktsituasjon, jf. meldingens presisering av at "..... kjerneområdenes betydning for sikring av arten, samt deres utstrekning, (må) være gjenstand for en kontinuerlig vurdering." Dette framgår også av Miljøverndepartementets brev til Kommunal- og miljøvernkomiteen av 24.04.92, gjengitt i Innst S nr 182 (1991-92). Komiteen hadde ingen merknader til dette.

På denne bakgrunn kan det med basis i ny kunnskap eller forandringer i rovdyras bestandsforhold og bruk av områdene, bli nødvendig fra tid til annen å justere de grensene som nå er fastsatt. Vi vil imidlertid understreke at slike justeringer ikke vil bli foretatt uten forutgående drøftinger med lokale/regionale instanser.

Lokale rådgivende utvalg

I flere fylker, bl a Nordland, Nord-Trøndelag og Hedmark, er det opprettet lokale/regionale kontaktutvalg med representanter for ulike parter som er berørt av rovviltforvaltningen. Miljøverndepartementet er positivt innstilt til denne type utvalg, og ber med dette fylkesmennene ta initiativ til opprettelse av slike utvalg der de ikke allerede er etablert. Departementet vil ikke ta stilling til om utvalgene bør være knyttet til de enkelte kjerneområdene eller til hvert enkelt fylke, en problemstilling som først og fremst er relevant i forhold til kjerneområder som berører flere fylker. Sett i lys av at noen fylker allerede har godt fungerende utvalg knyttet til det enkelte fylke, kan det kanskje være mest hensiktsmessig å videreføre en slik organisering. Vi overlater imidlertid til fylkesmennene å ta stilling til dette spørsmålet.

I de rådgivende utvalgene bør miljøvern- og landbruksmyndighetene på fylkesnivå være representert, samt organisasjoner som ivaretar beitebrukernes interesser. Norsk Sau- og Geitalslag (NSG) har i brev til DN av 06.05.94 (kopi følger vedlagt til fylkesmennene) gitt uttrykk for problemer med å delta i noen videre dialog med miljøvernmyndighetene om regelverk og praktisk forvaltning vedrørende rovdyr. Ettersom organisasjonens lokallag allerede er representert i eksisterende kontaktutvalg, vil vi likevel be om at fylkesmennene i denne forbindelse forholder seg til lokallagene av NSG på lik linje med de andre organisasjonene, med mindre lokallagene selv uttrykker ønske om å avstå fra videre samarbeid.

Departementet vil presisere at utvalgene er ment å ha en rådgivende funksjon. Det er ikke aktuelt å overføre forvaltningsmyndighet, f eks i forbindelse med fellingstilatelser, til slike råd. Dette følger som en naturlig konsekvens av de nasjonale og internasjonale forpliktelsene som er knyttet til forvaltningen av rovdyra.

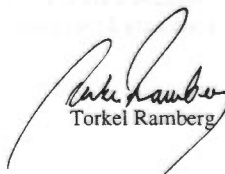
Departementet er spesielt opptatt av den funksjon slike rådgivende utvalg kan ha i forbindelse med utvelgelse og utforming av forebyggende tiltak. Vi finner det også naturlig at utvalgene tillegges en rådgivende funksjon i tilknytning til framtidig evaluering av kjerneområdegrensene, samt ved utformingen av forvaltningsstrategier for kjerneområdene.

Formidling av departementets vedtak lokalt/regionalt

Fylkesmennene bes om snarest å gjøre departementets vedtak om fastsetting av kjerneområdegrensene kjent for alle berørte parter lokalt og regionalt.

Med hilsen

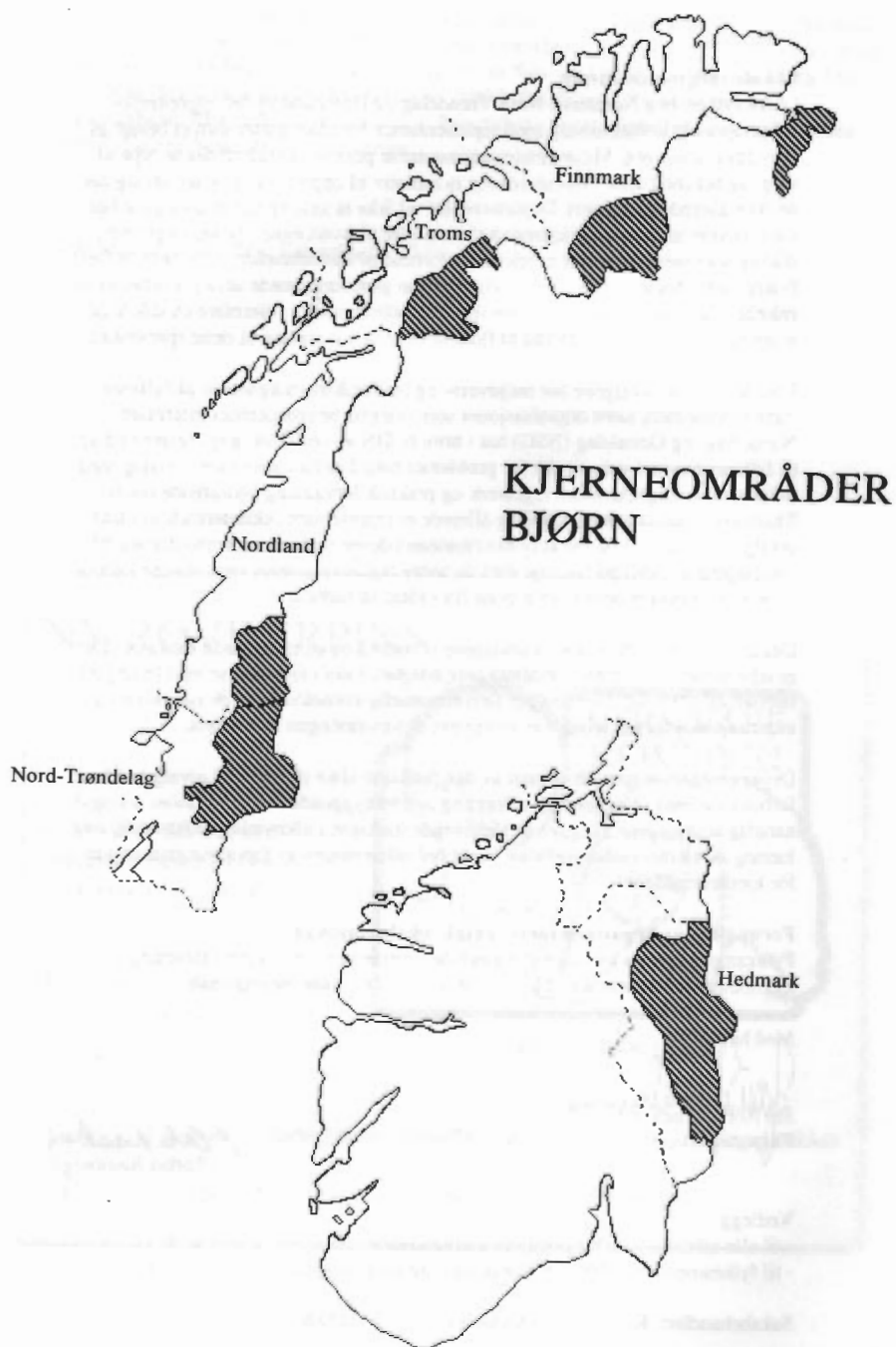

Jan Abrahamssen e.f.
Ekspedisjonssjef

Torkel Ramberg

Vedlegg:

- til alle adressater: DN's notat om kjerneområder for bjørn og jerv av 30.04.93
- til fylkesmennene: Brev fra Norsk Sau- og Geitalslag til DN av 06.05.94

Saksbehandler: Kjersti Gram Andersen, tlf.: 22345880

PROSJEKT VANDREFALK SØRØST-NORGE

Odd Frydenlund Steen

RAPPORTERING AV HEKKERESULTATER ETTER ENDT SESONG 1994

Hekkesesongen er for lengst over og det er tid for en endelig oppsummering av resultatene i de forskjellige falkebergene. Ennå er det faktisk en liten mulighet til å se vandrefalk på hekkeplassene, men det blir færre og færre av dem for hver dag nå. De fleste er nok på god vei mot vinterområdene lenger sør.

Vedlagt følger en oversikt over hvordan situasjonen var på lokalitetene i år. Tilsammen 18 par (inkludert Aust-Agder og Oppland) ble registrert på plass, mens det trolig var en enslig falk på ytterligere en lokalitet i et kort tidsrom tidlig på våren. Det var 16 par som gikk til hekking, hvorav 14 hekket vellykket.

Ungeproduksjonen kom opp i minst 37 unger. Det hersker litt usikkerhet omkring antall unger på en lokalitet i Telemark. Minst to unger ble sett på reirhylla i første halvdel av juni, mens det bare ble sett en flygedyktig unge. Kanskje har hønsehauk eller hubro vært på ferde – begge artene finnes i området. Ungeproduksjonen var i allefall meget bra populasjonen sett under ett!

Litt informasjon om resultatene i Sverige til slutt:

*Norrland: 27 par med hekkforsøk – 21 vellykket
58-59 flygedyktige unger*
Norbotten: Flere par, bl.a. 2 nye (ukjent ungeprod.)
Västerbotten: 1 par (ukjent ungeprod.)
*SÖ-Sverige: 14 par med hekkforsøk – 9 vellykket
30 flygedyktige unger*
Hacking: 26 unger sluppet
Hele Sverige: Mer enn 121 unger produsert

Det har blitt registrert en del problemer både med mår, hønsehauk og hubro på hekkeplasser. Både voksne falke, egg og unger har fått unngjelde...

Prosjekt Vandrefalk Sørøst-Norge, Postboks 281, 3701 Skien

Bankgiro: 2610. 32. 52007

Postgiro: 0814 5023395

HEKKERESULTATER 1994

h/odd/fugl/berø-94

Fylke/ Lokalitet	Par på lok.	Enslig fugl	Egg lagt	Klekte unger	Flyged. unger	Ringm. unger *
AA - 1	X		4	4	4	4
B - 1	X		4	3	3	3
B - 2	X		4	4	4	4
B - 3	X		0			
B - 4	X		3+	3	3	3
B - 5	X		3	1	1	1
B - 6			-	-	-	
B - 7	X		2+	2	2	2
B - 8 NY	X		2	0		
O - 1	X		1+	?	0	
V - 1	X		4	3	3	3
V - 2	X		4	4	4	4
V - 3		(X)	-	-	-	
V - 4	X		4	2	2	2
V - 5	X		2	1	1	1
T - 1	X		4	4	4	4
T - 2			-	-	-	
T - 3	X		4	4	4	4
T - 4	X		3	1	1	1
T - 5	X		2+	2+	1+	
T - 6			-	-	-	
T - 7			-	-	-	
T - 8 NY	X		-	-	-	
Ø - 1			-	-	-	
SUM	18	(1)	48+	38+	37+	36

*) Fargeringskombinasjonen i 1994 var svarteloksert konvensjonell ring på høyre bein og rød ring m/kode på venstre bein

Tilsammen 18 par ble registrert i Aust-Agder, Buskerud, Vestfold, Telemark og Oppland i 1994. Av disse var det 16 som gikk til hekking, hvorav 14 par gjennomførte vellykket hekking. To par mislyktes under eggperioden. Det ble ikke registrert vandrefalk på hekkeplass i hverken Akershus, Hedmark eller Østfold.

To nye par ble registrert; ett i hver av fylkene Buskerud og Telemark. Ett av disse gikk til hekking, men mislyktes.

Eggkullstørrelse: 3,0 egg/kull (N=16)
 Ungeproduksjon: 2,64 flygedyktige unger/vellykket hekking (N=14)
 2,38 klekte unger/hekkeforsøk (N=16)
 2,31 flygedyktige unger/hekkeforsøk (N=16)
 2,0 flygedyktige unger/okkupert lokalitet (N=18)

Det ble ikke samlet inn noen eggkull for klekking i maskin, og det ble ikke supplert med unger på noen hekkelokaliteter.

Rovdyrrapport fra Fylkesmannen i Hedmark

Paul Granberg

Fylkesmannen i Hedmark har gitt ut en fyldig rapport om forvaltningen av fredet rovvilt i 1993 (rapport nr. 7/94). Rapporten beskriver hva som er gjort med hensyn til bestandsregistreringer, skadeforebyggende tiltak, skadedokumentasjon og erstatninger. Dessuten beskrives administrasjon og økonomi. Som vedlegg finner vi detaljerte oversikter med hensyn til skadeoppgjør, skadeforebyggende tiltak og skadedokumentasjon for de enkelte skadetilfeller.

Husdyreiernes vanlige anke mål mot miljøvermyndighetene har hele tiden vært det "hemmelighetskremeri" som de har beskyldt forvaltningen for å bedrive i rovdysaker, samt at pengene blir brukt i forvaltningen i stedet for å komme skadelidte til gode. Det er derfor meget prisverdig at Fylkesmannen har gitt ut en slik detaljert oversikt som belyser disse spørsmål.

Rapporten viser blandt annet at av de kr. 4.076.926,- som fylket har hatt til disposisjon i rovviltforvaltningen, har kr. 3.220.926,- gått til husdyreierne i form av erstatninger og skadeforebyggende tiltak. Dessuten har kr. 610.000,- gått til skadedokumentasjon - hvilket også må sies å komme husdyreierne til gode.

Videre er kr. 140.000,- brukt til bestandsregistreringer/overvåkning mens kr. 106.000,- ble brukt til overvåkning/flytting av en spesielt brysom radiomerket bjørn.

Rapporten viser også detaljert hvor mange dyr den enkelte eier har oppgitt å ha sloppet på beite, hvor mange dyr som er oppgitt mistet og hvilke erstatningsbeløp som er innrømmet. Ut fra dette kunne det ha vært interessant å sett nærmere på en del opplysninger vi har fått fra lokalkjente personer, men siden vår forening i følge visse kretser er en svært så radikal forening lar vi foreløpig det spørsmålet ligge i ro. Vi har imidlertid merket oss en påfallende stillhet i pressen om "hemmelighetskremeri" innenfor rovdyrforvaltningen, etter at denne rapporten kom!

DIREKTORATET FOR NATURFORVALTNING

Kontor: Tungasletta 2, Telefon: 73 58 05 00, Telefax: 73 91 54 33
Postadresse: 7005 Trondheim

Lesja sau- og geitalslag
v/ Egil Ulateig

2665 Lesja

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
94/ 10179 OB
Ark. 445.23

Dato
05.09.94

SØKNAD OM FELLINGSTILLATELSE PÅ JERV I LESJA 1994

Vi viser til Deres søknad av 01.09.94 om tillatelse til å felle jerv i Lesja, St. meld. nr. 27 (1991-92) om forvaltning av bjørn, jerv, ulv og gaupe (Rovviltmeldingen), Innst. S. nr.182 (1991-92, Forskrift om forvaltning av bjørn, jerv, ulv og gaupe, fastsatt ved kgl. res. 9. juli 1993.

I Forskrift om forvaltning av bjørn, jerv, ulv og gaupe. § 3, står bl a:

"Dersom bjørn, jerv eller ulv volder betydelig skade på bufe eller tamrein, kan direktoratet gi tillatelse til felling. Dersom gaupe volder slik skade kan fylkesmannen gi fellingstillatelse.

Ved avgjørelsen skal det tas hensyn til størrelse og sammensetning av vedkommende rovviltbestand, områdets betydning som beitemark og skadenes omfang og utvikling. Fellingstillatelsen skal være begrenset til et bestemt område, tidsrom og antall individer.

Før fellingstillatelse skal det vurderes om det i stedet kan gjennomføres tiltak for å begrense skadene."

Bakgrunnen for Deres søknad er at det pr. 01.09.94 er funnet ca. 30 dyr som sikkert eller sannsynlig er drept av jerv. Tapene er fordelt på flere områder. Søknaden om fellingstillatelse gjelder området Merrabotn/Aursjøhøi hvor det årlig er tap voldt av jerv og hvor det pr. søknadsdato i år er funnet 10 kadaver drept av jerv.

Fylkesmannens vurdering:

Fylkesmannen i Oppland ga i brev av 04.05.94 en vurdering av behovet for betinget fellingstillatelse på jerv i Dovre/Rondane. På grunnlag av tidligere års erfaring med skader, mente fylkesmannen at spørsmålet fellingstillatelse ville kunne bli aktuelt i området Lesja nordside, men at fylkesmannen ut fra aktuelle bestandssituasjon ikke anså det som biologisk forsvarlig å felle jerv i dette området i 1994.

Fylkesmannen viser videre til at Lesja har hatt høyeste prioritet mht midler til forebyggende tiltak mot jerveskader. Samlet er det foreløpig stilt kr. 245.000,- til disposisjon til ekstra tilsyn i 1994.

I følge oversikt fra fylkesmannen er det pr. 01.09.94 undersøkt 47 dyr i Lesja. 17 av disse er sikkert eller sannsynlig drept av jerv. 22 kadaver har status uopplært, mens de øvrige er fordelt på gaupe, hund, ulykke og sykdom som dødsårsak.

Direktoratets merknader og vurderinger:

Ved behandlingen av betingete fellingstillatelser for jerv i 1994, gjorde direktoratet separate vurderinger for bestanden som har sin utbredelse langs grensen til Sverige fra Sør-Trøndelag til Finnmark og for bestanden i Dovre/Rondane. På grunnlag av de aktuelle bestandssituasjonene og erfaringene med skader, ble det stilt til disposisjon betinget fellingstillatelse på 8 jerver totalt i Norge for hele 1994. Disse ble fordelt med 7 fellingstillatelser som omfatter jerv fra den felles norsk/svensk/finske grensebestanden og 1 fellingstillatelse på jerv fra den sør-norske (Dovre/Rondane) bestanden. De 7 fellingstillatelsene er fordelt med 3 til Troms og 4 til Nordland fylke. Den ene som gjelder bestanden i Dovre/Rondane er gitt felles til fylkesmennene i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal. Denne tillatelsen omfatter ikke kjerneområdet for jerv i Sør-Norge, slik at skader innenfor kjerneområdet må forsøkes redusert ved bruk av tilgjengelig kompetanse og de ressurser som er stilt til rådighet til forebyggende tiltak mot jerveskader.

I forbindelse med brevet om fellingstillatelse på jerv til fylkesmennene i Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag, gjorde direktoratet oppmerksom på at den aktuelle fellingstillatelsen kunne bli vurdert å utvides til å gjelde i andre fylker i Sør-Norge som ikke omfattes av kjerneområdet for jerv dersom det skulle oppstå skader.

Direktoratets sa videre at det eneste argumentet som kan berettegi å gi betinget fellingstillatelse på 1 jerv i Sør-Norge, er at det skal vær en differensiert forvaltning og vektlegging av skader innenfor og utenfor kjerneområdene og at en anser det som mulig at det kan oppstå skadesituasjoner utenfor kjerneområdet som vil være av et omfang og vise et forløp som kan berettegi iverksettelse av fellingstillatelsen.

Målet med en fellingstillatelse er ikke å regulere en rovviltbestand, men slik tillatelse kan gis/iverksettes for å forhindre ytterligere tap av bufe eller tamrein i situasjoner der det allerede er dokumentert at bjørn, jerv eller ulv har voldt betydelig skade, dvs akutt skadesituasjon.

"Betydelig skade" omfatter både skadeomfang og skadeforløp. Tolkningen av begrepet "betydelig skade" som grunnlag for felling, vil være forskjellig innenfor og utenfor kjerneområdene. Dette fordi verdien av rovdyrindividene innenfor og utenfor kjerneområdene vektlegges forskjellig ut fra deres betydning for eksisterende bestandssituasjon og framtidig bestandsutvikling. Videre skal skadeforløpet (omfanget av skader pr. tid) brukes som grunnlag for å definere hvorvidt en skadesituasjon kan betraktes som akutt. En situasjon kan anses som akutt når det skjer kontinuerlige og vedvarende store skader over en tidsperiode. Akkumulering av skader som grunnlag for å vurdere situasjonen som akutt, kan bare gjøres i de tilfeller en med stor sikkerhet kan dokumentere at samme individ volder kontinuerlig skade i flere områder eller at samme individ gjentatte ganger gjør skade i samme område. Dersom slik dokumentasjon ikke foreligger skal ikke skader fra tidligere skadesituasjoner i samme område eller skader som geografisk og i tid ikke har tilstrekkelig nærhet akkumuleres og tas med i vurderingen av om skadesituasjonen er akutt.

Med utgangspunkt i Rovviltmeldingas omtale av prinsippene og intensjonene med kjerneområder, ga direktoratet i forbindelse med behandlingen av betingete fellingstillatelser beskjed om at skadene innenfor kjerneområdene skulle forsøkes redusert gjennom forebyggende mot rovdyrskader. Generelt gjelder at innenfor kjerneområdene kan fellingstillatelse iverksettes kun hvis andre forebyggende tiltak mot skader er vurdert og funnet mindre egnet i forhold til å avgrense skaden.

Det gjenstår kun én uke til hovedsankingen i det aktuelle området starter. Sankingen antas i hovedsak å være sluttført innen 20. september. Direktoratet mener at dersom sankingen startes umiddelbart, vil dette kunne ha samme effekt på skadene som en ev felling av skadevoldende jerv. Felling av jerv på barmark har erfaringsmessig vist seg å være vanskelig og det er grunn til å tro at tilfeldigheter vil spille en rolle mht hvorvidt en felling skal lykkes. Da det er mindre usikkerhetsmomenter knyttet til sanking, er det grunn til å anta at framskutt sanking kan ha større effekt på den aktuelle taps situasjonen enn en ev felling av jerv. Fordi det er så kort tid igjen til ordinær sanking starter, vil en framskynding av sankingen i svært begrenset grad påvirke muligheten til å utnytte utmarksbeitene i inneværende sesong.

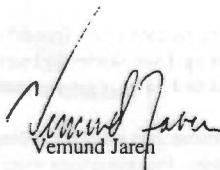
Direktoratet mener det på grunnlag av bestandssituasjonen for jerv, det aktuelle skadebildet og mulighetene for å redusere skadene gjennom andre tiltak i området, ikke er aktuelt å utvide fellingstillatelsen som gjelder denne bestanden til å omfatte deler av kjerneområdet før andre alternative forebyggende tiltak er vurdert eller prøvd. Direktoratet avslår derfor Deres søknad om tillatelse til å felle jerv, men vil i stedet stille midler til disposisjon slik at framskutt sanking kan iverksettes. Vedtaket er fattet med hjemmel i Viltlovens § 12 og forskrift om forvaltning av bjørn, jerv, ulv og gaupe, fastsatt ved kgl. res. av 9. juli 1993.

DN's vedtak kan påklages til Miljøverndepartementet innen 3 uker. Ev klage skal sendes via direktoratet.

I følge opplysninger fra Lesja kommune er det ca. 3600 sau/lam i det aktuelle og nærliggende området. Fra fylkesmannen har vi fått opplyst at han fortsatt har ca. kr. 30.000,- som er avsatt for å ha i beredskap for situasjoner av denne type. I tillegg stiller direktoratet kr. 50.000,- til disposisjon til dekning av ekstra forkostnader som vil påløpe som følge av at sankingen i det aktuelle området framskyndes. Midlene vil umiddelbart bli stilt til rådighet for fylkesmannen som får ansvaret for den videre disponeringen av midlene.

Med hilsen

Olav Nord-Varhaug e.f.
fung. avdelingsdirektør

Vemund Jaren

Gjenpart: Miljøverndepartementet, Landbruksdepartementet, Fylkesmennene i Oppland, Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal, Verdens Naturfond, Norges Naturvernforbund, Foreningen Våre Rovdyr, Norges Bondelag, Norges Bonde- og Småbrukerlag, Norsk Sau- og Geitelslag, Oppland Sau- og Geitelslag, Norske Reindriftsamers Landsforbund, Reindriftsadministrasjonen, Reindriftskontoret i Sør-Trøndelag og Hedmark, NINA

Saksbehandler: Ole Ketil Bøkseth , tlf. 73 58 05 63

DIREKTORATET FOR NATURFORVALTNING

Kontor: Tungasletta 2, Telefon: 73 58 05 00, Telefax: 73 91 54 33

Postadresse: 7005 Trondheim

Selbu kommune
v/ viltnemnda

7580 SELBU

Deres ref.

Vår ref. /bes oppgitt ved svar)

94/9992 OB

Art. 445.21

Dato

01.09.94

SØKNAD OM FELLINGSTILLATELSE PÅ BJØRN

Vi viser til Deres brev av 17.08.94 til Fylkesmannen i Sør-Trøndelag med søknad om fellingstillatelse på bjørn, fylkesmannens brev av 24.08.94 med uttalelse til Deres søknad og Forskrift om forvaltning av bjørn, jerv, ulv og gaupe, fastsatt ved kgl. res. 9. juli 1993, § 3 hvor det bl a står:

"Dersom bjørn, jerv eller ulv volder betydelig skade på bufe eller tamrein, kan direktoratet gi tillatelse til felling. Dersom gaupe volder slik skade kan fylkesmannen gi fellingstillatelse.

Ved avgjørelsen skal det tas hensyn til størrelse og sammensetning av vedkommende rovviltbestand, områdets betydning som beitemark og skadenes omfang og utvikling. Fellingstillatelsen skal være begrenset til et bestemt område, tidsrom og antall individer.

Før fellingstillatelse skal det vurderes om det i stedet kan gjennomføres tiltak for å begrense skadene."

Fylkesmannens merknader:

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag viser til at det etter intensiv leting er funnet 10 sau drept av bjørn og 1 sau skadet av bjørn. Skadene antas å ha skjedd i tidsrommet 3.- 8. august. Bjørnen ser ut til å ha beveget seg østover. Det er ikke meldt om nye skadetilfeller i området.

Fylkesmannen vurderer fellingstillatelse som uaktuelt da skadevolderen synes å ha forlatt området. Fylkesmannen viser videre til at fellingstillatelse vil vurderes på nytt dersom det oppstår nye skader, men at felling ikke vil anbefales før andre tiltak for å forhindre skade er vurdert eller prøvd.

DN's merknader og vurderinger:

Direktoratet har i forkant av årets beitesesong for sau gjort separate vurderinger av fellingstillatelser på bjørn fra hhv den skandinaviske bestanden og den norsk/finsk/russiske bestanden som begge har forgreininger i Norge. På grunnlag av bestandssituasjonen for disse bestandene har vi funnet å kunne stille til disposisjon betinget fellingstillatelse på 3 bjørner

totalt i Norge for hele 1994. Disse er fordelt med 1 fellingstillatelse som omfatter bjørn fra den norsk/finsk/russiske bestanden og 2 fellingstillatelser på bjørn fra den skandinaviske bestanden.

På grunnlag av de senere års erfaringer med skader, fant vi det riktig i utgangspunktet å prioritere de to "sørlige" fellingstillatelsene til Hedmark og Nord-Trøndelag fylke. Pr. i dag er det bare i disse to fylkene det foreligger erfaringer med bjørneskader av et slikt omfang som anses som betydelige. Fellingstillatelsen som gjelder i Hedmark kan bli utvidet til å gjelde i andre områder fra og med Sør-Trøndelag og sørover dersom det oppstår situasjoner med betydelig skade.

Målet med en fellingstillatelse er ikke å regulere en rovviltbestand, men slik tillatelse kan gis/iverksettes for å forhindre ytterligere tap av bufe eller tamrein i situasjoner der det allerede er dokumentert at bjørn, jerv eller ulv har voldt betydelig skade, dvs akutt skadesituasjon.

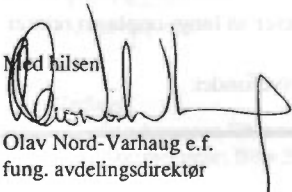
"Betydelig skade" omfatter både skadeomfang og skadeforløp. Tolkningen av begrepet "betydelig skade" som grunnlag for felling, vil være forskjellig innenfor og utenfor kjerneområdene. Dette fordi verdien av rovdyrindividene innenfor og utenfor kjerneområdene vektlegges forskjellig ut fra deres betydning for eksisterende bestandssituasjon og framtidig bestandsutvikling. Videre skal skadeforløpet (omfanget av skader pr. tid) brukes som grunnlag for å definere hvorvidt en skadesituasjon kan betraktes som akutt. En situasjon kan anses som akutt når det skjer kontinuerlige og vedvarende store skader over en tidsperiode. Akkumulering av skader som grunnlag for å vurdere situasjonen som akutt, kan bare gjøres i de tilfeller en med stor sikkerhet kan dokumentere at samme individ volder kontinuerlig skade i flere områder eller at samme individ gjentatte ganger gjør skade i samme område. Dersom slik dokumentasjon ikke foreligger skal ikke skader fra tidligere skadesituasjoner i samme område eller skader som geografisk og i tid ikke har tilstrekkelig nærhet akkumuleres og tas med i vurderingen av om skadesituasjonen er akutt.

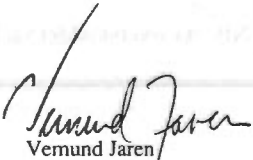
DN mener den aktuelle skadesituasjonen ikke oppfyller kravet om å være akutt ettersom skadevolderen synes å ha forlatt området og at skadene dermed har opphørt. DN vil på denne bakgrunn og i nåværende situasjon ikke utvide den betingete fellingstillatelsen i Hedmark til også å omfatte Sør-Trøndelag eller deler av fylket og avslår derfor Deres søknad om fellingstillatelse på bjørn. Vedtaket er fattet med hjemmel i Viltlovens § 12 og forskrift om forvaltning av bjørn, jerv, ulv og gaupe, fastsatt ved kgl. res. av 9. juli 1993.

DN's vedtak kan påklages til Miljøverndepartementet innen 3 uker. Ev klage skal sendes via direktoratet.

Dersom det oppstår nye skader og det skulle vise seg at det ikke lar seg gjøre å redusere skadene ved andre tiltak, vil vi vurdere en ev ny søknad om fellingstillatelse på grunnlag av foreliggende situasjon.

Med hilsen

Olav Nord-Varhaug e.f.
fung. avdelingsdirektør

Vemund Jaren

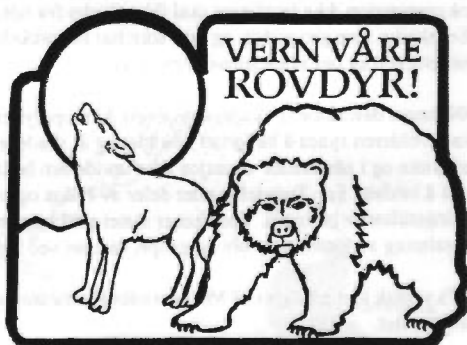
Gjenpart: Miljøverndepartementet, Landbruksdepartementet, Fylkesmennene i Sør-Trøndelag og Hedmark, Verdens Naturfond, Norges Naturvernforbund, Foreningen Våre Rovdyr, Norges Bondelag, Norges Bonde- og Småbrukerlag, Norsk Sau- og Geitelslag, Sør-Trøndelag Sau- og Geitelslag, Selbu sauallslag v/ Haldor Hoem, 7580 Selbu, Norske Reindriftsamers Landsforbund, Reindrifstadministrasjonen, Reindrifskontoret i Sør-Trøndelag og Hedmark, NINA, Statens Naturvårdsverk, Sverige .

Saksbehandler: Ole Ketil Bøkseth , tlf. 73 58 05 63

NY ROVDYRPINS !

Kr 35,- fritt tilsendt ved
forhåndsbetaling til post-
girokonto 0537.7854391

Bestilles fra Reidar Hoelstad
Venåsveien 2 B
0672 Oslo

5 farger og tekst i gull

Opplag kun 500 stk - førstemann til mølla, jeg leverer så langt opplaget rekker !

NB Av overskuddet vil kr 5,- pr. solgte pin gå til Ulvefondet.

Politimester Trond Prytz
Namdal Politikammer

15. juli 1994

Vi viser til oppslag i Adresseavisen, NRK-Dagsrevyen og TV2-Nyhetene 14. juli. Her står representanter for Norsk Fangstmannforbund fram med intensjoner om å fremprovosere en situasjon i Lierne der bjørn kan bli avlivet.

Foreningen Våre Rovdyr følger saken meget nøye, og vi er svært tilfreds med politimyndighetens reaksjon på forholdet så langt. Det kan etter vår mening neppe herske tvil om at det her dreier seg om jakt på bjørn - noe annet motiv for en fangstmannsorganisasjon har vi vanskelig for å se. Lederen for forbundet og aksjonen har også eksplisitt gitt uttrykk for at han skyter det som kommer.

Vi henviser til det faktum at svenske miljøvernmyndigheter nylig med nød og neppe gikk med på fortsatt å avstå fra bjørnejakt i visse områder nær grensen til Norge etter sterk anmodning fra norske myndigheter. Dette til tross for en viss misnøye med manglende oppfølging fra norske myndigheters side som i henhold til norsk lov, stortingsvedtak og internasjonale avtaler er forpliktet til å bygge opp levedyktige bjørnestammer innenfor landets grenser. Dette kan kun gjennomføres ved innvandring fra svensk side. Den foreliggende situasjonen i Lierne vil nok en gang kunne gi svært uheldige signaler, og medføre spørsmål om i hvilken grad de gode intensjoner omkring forvaltningen av norsk bjørn er alvorlig ment.

Etter vår oppfatning er den aktuelle situasjonen i Lierne langt over grensen til det akseptable, og norsk bjørneforvaltning vil bli sterkt skadelidende dersom en bjørn blir avlivet under slike omstendigheter. Vi anmoder politiet om å gripe til de forføyninger som lovverket tilsier før dette skjer.

Morten Ree

Regionleder

Kopi: Riksadvokaten
Statsadvokaten i Trondheim
Miljøverndepartementet
Direktoratet for naturforvaltning

Morten Ree
7332 LØKKEN
Tlf.72496391

Folkeaksjonen «STOPP REGIONFELT ØSTLANDET» er en ideell, partiuavhengig organisasjon. Formålet er å forhindre etablering av et regionalt skyte- og øvingsfelt på Østlandet.

Ønsker du opplysninger, har du spørsmål, eller vil støtte oss på annen måte, ta kontakt med:

Ellen Ausland Dieset, Deset, 2450 Rena

ZOO-BJØRN TIL MIDDAG ?

Reidar Hoelstad

Viltkjøtt er noe de fleste av oss setter pris på en gang i blant. For oss som er medlemmer i Foreningen Våre Rovdyr, og vet hvilken skjebne mange av våre brunbjørner lider, er vel ikke bjørnekjøtt det som står øverst på ønskelisten.

Undersøkende journalistikk bringer ofte frem i dagen ting som ikke ønskes offentliggjort, men som forhåpentligvis gjør at disse lyssky foretakene kan ta slutt. Om kvelden den 19. januar 1994 viste den tyske TV-kanalen «3sat» en reportasje om ulovlig svartebørshandel med levende og døde zoodyr. Det var dyr av alle slag, som brunbjørn (unger og voksne), isbjørn, ulv, gaupe, tiger, løve, aper, osv. Mine tyskkunnskaper er noe begrenset, men jeg fikk med meg hovedpunktene i reportasjen.

Overskuddsdyr eller uønskede individer ble av minst fem kjente og nevnte dyreparker solgt til en zoohandler som het Rainer Jobst. Fakturaer ble fremvist bl.a. vedrørende salg av bjørneunger fra dyreparken i Nürnberg. Dyrene ble fraktet av Jobst til korte opphold på flere mellomstasjoner (avledningsmanøvre?). Tyskland har, etter det jeg forsto, strenge regler for vedr. salg og avlivning av store rovdyr. Dyrene ble derfor fraktet over grensen til Belgia og til en hemmelig og kummerlig låve full av bur. Filmingen her var noe mørk (hemmelige opptak?), men lyst nok til å se hva som foregikk. Her inne var det «lagret» alle slags zoodyr. Dette var slaktehuset og siste stopp for dyrene. En død brunbjørn ble slept ut av buret og raskt flådd på gulvet. Avlivningsmetoden var grotesk og vond å se på. En tiger skulle skytes inne i buret sammen med en annen tiger, som ventet på sin tur. Et gevær ble siktet inn fra utsiden av sprinklene. For ikke å skade skinnen, tro det eller ei, ble det brukt et finkalibret våpen. Selv med et velrettet skudd ville det ikke være forsvarlig på et så stort dyr. Tre skudd måtte til før tigreren la seg ned. I vill smerte etter de første skuddene kastet den seg oppover burveggene og brølte, mens den andre tigreren sto klemt opp i et hjørne. Enda to skudd måtte til. Etter hva kommentatoren sa, tok det 20 minutter før tigreren døde - av fem skudd på 5-6 meters hold. I buret ved siden av satt fire store sjimpanser lammet av redsel, med ryggen til og ansiktet inn i veggen.

Etter at slaktehusjobben var ferdig, ble kjøtt og skinn fraktet tilbake til Tyskland. Skinnene ble solgt på svartebørs til utstopping og preparering. Bjørnekjøtt ble faktisk solgt til restauranter og servert som middag. Ved hemmelig filming fikk vi se og høre om ulovlig salg av aper til forsøkslaboratorier. Prisene var nå skyhøye i forhold til hva de var kjøpt for fra dyreparkene.

Ledelsen i flere av dyreparkene ble forevist egne fakturaer vedr. dyresalg til Rainer Jobst, men benektet at de visste hvilken skjebne dyrene egentlig fikk. Jobst derimot påsto at selgerne visste hva som foregikk.

Man gjør seg mange tanker etter et slikt program som viser hvilke groteske ting som skjer selv i vår opplyste del av verden. At dyr må avlives er en kjennsgjerning vi må akseptere. Men måten det blir gjort på og ulovligheten i hele systemet viser at alt blir gjort - bare fortjenesten er stor nok. En annen tanke er at kanskje de færreste av oss ønsker å se store og små rovdyr på utstilling under trange og dårlige leveforhold. Hvem har ikke sett innesperrede dyr vandre hvileløst frem og tilbake på noen få kvadratmeter.

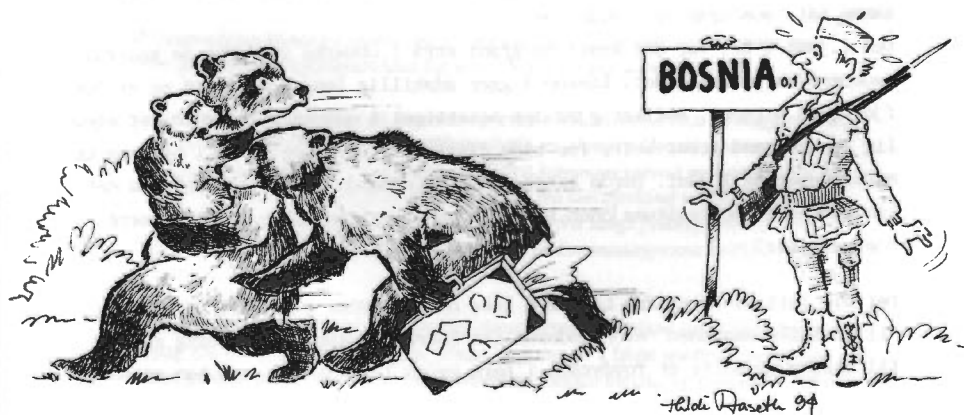
Bosniske bjørner flykter

Den tragiske konflikten i det tidligere Jugoslavia får også følger for bjørn. De forsøker å komme seg ut av de bosniske skogene opp mot Slovenia og Italia. Miljøvernere prøver nå å komme de flyktende bjørnene til unnsetning. WWF-Italia og WWF-Slovenia ønsker å påvirke slovenske myndigheter og folk flest til å vise forståelse for et vern av bjørn i Slovenia. Her har bøndene nemlig fortsatt mulighet til å avlive bjørn som angriper husdyr eller ødelegger avlinger.

Det finnes omkring 300 bjørner i Slovenia fra før. Italia, der bjørnen er fredet, har ca 150 individer - de fleste i Abruzzo nasjonalpark i sør. De italienske motorveier viser seg forøvrig å være farlige bjørnefeller. Nylig ble en binne med unge observert midt på motorveien, og et annet individ er allerede rapportert påkjørt og drept. Flere bjørner er drept på veiene i Slovenia, hvor for øvrig flere individer også er skutt etter angrep på husdyr. I Italia får bøndene erstatning for bjørnedrepte husdyr, i likhet med husdyr drept av ulv og kongeørn. WWF vil nå få til en ordning for å kompensere husdyrtap i Slovenia.

Selv ved nasjonalparken i Abruzzo er bjørnene ikke sikre. Italienske krypjegere har avlivet bjørner som har vandret ut av nasjonalparken på næringsssøk. WWF-Italia har satset friskt for å forsøke å holde bjørnene inne i parken. Siden bjørner ser ut til å ha en forkjærlighet for epler, har man håp om at tilstrekkelige mengder utlagt i parken vil hindre bjørnene i å streife omkring. Apellen til folk om å bidra til å skaffe midler til epleprosjektet har vært overveldende. Temmelig raskt kom det inn over fem millioner kroner!

Og som et apropos til de bosniske bjørners skjebne - i tradisjonelle bjørnetrakter på Østlandet planlegges et enormt skytefelt, der Forsvarets allehånde våpengrener skal møtes til dyst. Vi antar at dette neppe vil ha nevneverdig gunstig innvirkning på de bjørner som måtte befinne seg der.

Tidlig vår i Lierne ?

Paul Granberg

Bondebladet for 15. juni 1994, hadde et stort oppslag under overskriften "Bjørnene starter tidlig i Lierne". Oppslaget forteller at bygdas ordfører (se forøvrig VR nr. 1/94 s. 33) har sloppet sauene sine på utmarksbeite for ca. 14 dager siden - altså omkring 1. juni. Den første bjørnedrepte sauen ble funnet etter ett og et halvt døgn, et lam på 6 kilo. Etter snaut en uke har man funnet 8 drepte dyr, skriver avisen.

Ordføreren, som er tilbudt offentlig støtte til omlegging fra sau til melkeproduksjon, mener at bjørnen "slakter for moro", at det nå er 9 til 11 bjørner i Lierne og at omlegging til melkeproduksjon ikke løser noe problem.

I følge avisen, synes dyrevernsnemnda i Lierne at det er rart at myndighetene får lov å behandle dyr på denne måten. Dyrevernsloven må gjelde også her, mener lederen av nemnda. Han er ikke i tvil om hva som ville ha skjedd om det var en bonde som behandlet dyrene sine slik (!).

For undertegnede er det ganske nytt at det er myndighetene som hver vår slipper sine sauer ut i bjørneområder. Jeg trodde faktisk det var bonden! I hele etterkrigstiden har det vært problemer med sau/bjørn i Lierne, som det også har vært i for eksempel Trysil (se VR nr.1/94 s. 36). I meste-parten av disse 50 årene var det å regne som fritt fram å skyte bjørn i Norge, og flere dyr ble skutt i begge disse bygder. Men det løste ikke problemet. Tvert i mot ble det hevdet at problemet var stadig økende på samme måte som også saueholdet økte.

Den 1. juni i år, var det knapt et grønt strå i utmarka innenfor de sentrale saueområder på Østlandet. Lierne ligger adskillig lengre mot nord og er for fjellbygd å regne, hvilket gjør det berettiget å undres på hvordan det egentlig sto til med grønt beite for både diegivende søyer og bjørn i Liernes utmarker omkring 1. juni. Burde kanskje dyrevernsnemnda spørre seg selv om det kan tenkes at beitesituasjonen var slik at saueslipp ville fremprovosere bjørneskader?

Det ble litt av hvert fra Lierne å lese om i avisene i sommer. Vi fikk "Lille Lulle-aksjonen" hvor lederen for Norsk Fangstmanns Forening reiste til Lierne og satte ut rovdyråte i form av en levende sau, som han og hans

likesinnede holdt bevegnet vakt over. Denne aksjonen ble forøvrig støttet av Østre Hedmark Vilt- og Miljøforening. Videre fikk vi aksjon "kadaver-leting" med bevegnet manngard inn mot svenskegrensen, etter at bjørnejakten var i gang på svensk side. Lederen av "Lille Lulle-aksjonen" fikk også tauet stortingsrepresentant Karl I. Hagen til Lierne. Han spredte sine beskyttende vinger, og skapte med sine manglende biologiske kunskaper den rene halleluja-stemningen, i følge pressen. Situasjonen utartet seg slik at politimesteren i Namdalen fant det nødvendig å se nærmere på hva som egentlig gikk for seg i Lierne. Det fikk stortingsrepresentant Johan J. Jakobsen på banen med forsøk på å irettesette politimesteren for hans prioriteringer. Dette spesielt på bakgrunn av at politi- og lensmannsetaten hvert år foran stortingets budsjettbehandling klager over manglende ressurser.

I all beskjedenhet må det være lov å mene at de prioriteringer som politiet gjør i henhold til lovverket, ligger utenfor Johan J. Jakobsens kompetanseområde. Det er ellers interessant å registrere at Jakobsen kritiserer politi- og lensmannsetatens ressursbruk innenfor en totalramme på ca. 4 milliarder kroner som bevilges for å holde orden i samfunnet, mens jeg ikke kan huske at Jakobsen har vært like kritisk i forbindelse med overføringer av 12 - 13 milliarder kroner til jordbruket - penger som blandt annet brukes til underhold av driftsformer som årlig fører til 100.000 dyretragedier i norsk utmark!

Et skriv fra før stortingsbehandlingen av Viltlovens § 11, som forøvrig oser av rovdymotstand, inneholder en amatørmessig juridisk vurdering som avsluttes med følgende pasus:

"De foreslåtte endringer i Viltlovens § 11 innebærer at retten til nødverge er blitt illusorisk. Det betyr igjen at beiteretten i egen og andres utmark er blitt ekspropriert vederlagsfritt. Riksadvokaten er bekymret for rettsstilstanden. Han skal få anledning til å erfare hvilke følger det får for rettsstilstanden når en minoritet blir gjort rettsløs ved storsamfunnets lovgivning."

Pasusen gir seg sin egen karakteristikk, og kaster et visst lys over "Lille Lulle" og andre lignende aksjoner som vi har sett i den senere tid. Situasjonen som helhet blir aller mest egnet til å vekke medlidenhet med de stortingspolitikere som gir sitt bidrag til å understøtte slike holdninger som dette avslører.

Lierne omfavnet engasjert Hagen

NA - Erlend Malmø

LIERNE: Partileder Carl I. Hagen skapte liv og røre da han møtte mange av innbyggerne i Lierne i går ettermiddag. Rovdyrproblematikken sto på dagsorden for Frp-lederen. Han fikk se både sauekaddaver og høre innbyggernes frustrasjon i løpet av det seks timer lange besøket. Ikke uventet lotte Hagen og ta fatt i mange av problemene bygda sliter med, spesielt sauebøndene. Litt frieri foran neste års kommunvalg ble det også tid til.

- Sabotasje mot rovdryrmeldingen

Frp-leder Carl I. Hagen kaster seg inn i rovdryrstriden med full tyngde. I et krast brev til miljøvernminister Torbjørn Berntsen får forvaltningen så ørene flagrer. - Direktoratet for naturfor-

valtning og Fylkesmannens miljøvernnavdeling driver sabotasje mot innholdet i rovdryrmeldingen, hevder Hagen.

Namdal Arbeiderblad 22/8 og 30/8 - 1994.

- Li-bøndenes politikk vil bety utryddelse av bjørnen

NA - Ole Erik Almlid

OSLO: - Konsekvensen av Li-bøndenes politikk kan i realiteten være utryddelse av bjørnen, sier kontorsjef Vemund Jaren i Direktoratet for naturforvaltning (DN) og legger til:

- Ingen sivilisert nasjon kan forsvare utryddelse av rovdyr.

Kontorsjef Vemund Jaren vil ikke gå så langt som å si at sauebønderne i Lierne er usiviliserte, men setter spørsmålsteget ved bøndenes resonnerement i forhold til rovdyrforvaltningen.

- Det er en brist i bøndenes logikk. De sier de vil ha rovdyr, men vil ikke ha bjørn, jerv og gaupe i sitt nærrområde. Det er umulig å gjennomføre et slikt ønske. Det betyr i praksis at det ikke er plass til rovdyr i Norge, sier Jaren.

- Ser ikke sammenhengen

Kontorsjefen i DN oppfordrer bøndene til å «heve blikket». Han mener at de ikke makter å se de store sammenhengene i rovdyrproblematikken.

- Også her handler det om å tenke globalt og handle lokalt. Det gjør ikke bøndene i Lierne.

Han tror på bøndene når de sier de ønsker bjørn i norsk natur, men mener at det ikke er samsvar mellom liv og lære.

- Når bøndene i Lierne vil felle skadebjørn, kan det være femti prosent sjans for at det skytes en binne. Felling av bjørn, spesielt binner i reproduksjonsområder vil gjøre det nærmest umulig å bygge opp en livskraftig bjørnестamme i Norge, sier Jaren og fortsetter:

- Bønder i kjerneområdet må regne med en del skader i saueflokken. De må også akseptere bjørnen som en naturlig del av naturgrunnlaget. Vi må få et mer rovdyrtolerant husdyrbruk.

- Vi er ikke motparten

Jaren forstår bøndenes frustrasjoner når sau rives.

- Det bør ikke bagatelliseres, sier han.

- Men vi har et ansvar for å følge opp den nasjonale politikk som vi er pålagt. Stortinget har vedtatt en rovviltmelding og gjort en overordnet interesseavveining gjennom modellen med kjerneområder. Det er vår oppgave å gjennomføre retningslinjene som de folkevalgte har vedtatt, sier kontorsjefen.

Han ser ikke på DN som motparten til bøndene i Lierne. DN er en forvaltningsinstans uten politisk myndighet.

- Det er miljøvernorganisasjonene som er motparten til sauebøndene i rovviltdebatten.

Kontorsjefen er mer opptatt av løsninger enn krisemaksimering. Han vil løse rovdyrproblematikken så langt det lar seg gjøre.

- Det bør være plass til både bønder og rovdyr. DN arbeider også ut fra den statlige målsetningen om at bosetningsmønstret og sysselsettingen skal opprettholdes, og myndighetene er villig til å bruke ressurser på det, påpeker Jaren.

Bjørnens «E6»

Forebyggende tiltak bør gjøre det mulig med plass for alle, mener han. Inngjerdning, tilsyn av saueflokker, flytting til andre områder, er tre forslag.

- I Lierne er det mange ubrukte beiteområder som bør være aktuelle for sauer. Det bør være mulig å

etablere fellesbeiter som sauene kan sankes ned til når dey oppstrå alvorlige skadeproblemer, påpeker han.

Jaren tror at de tre bøndene på Holandsfjellet og Reidar Kjelvik aldri blir kvitt rovdyrproblemene hvis de ikke går over til melkeproduksjon.

— Jeg setter pris på at de er innstilt på overgang til annen driftsform. Det er et tiltak som også flere med store årlige skader bør få mulighet til. Holandsfjellet og gården til Kjelvik ligger på bjørnens hovedinnfallsport fra Sverige. Det vil alltid gå bjørn der, sier Jaren.

Namdal Arbeiderblad 9/9-1994.

Johan J. Jakobsen tilbakeviser kritikk fra politimesteren:

— Meningsløs fortolkning

Dersom kadaversøket i Lierne i helga kommer inn under lovens bestemmelse om jaging av fredet vilt, bør jegere og molteplukkere holde seg unna utmarke, mener Johan J. Jakobsen. — Det understreker det meningsløse i politiets lovforklning, sier han.

— Levende åte kan bli aktuelt

— Vi støtter fullt ut det sauebønder i Lierne i Nord Trøndelag gjør når de bruker levende åte i jakten på rovdyr. Vi ser ikke bort i fra at vi selv kommer til å vur-

dere en slik framgangsmåte, sier lederen i Østre Hedmark vilt- og miljøforening, Ole M. Hemseter.

AV
SVERRE VIGGEN

Ingen tilfeldighet

Hemseter mener det ikke er noen tilfeldighet at Solør-kommunene er tatt ut av det nordlige landbruk.

— Her er det sentrale kjerneområdet for rovdyr. Det er de som fra EU-hold skal prioriteres framfor landbruk. Derfor håper jeg virkelig at flere snart

får opp øynene for hva det egentlig handler om. Kjerneområder for rovdyr er en del av den store EU-tilpassningen, sier en arg Hemseter.

Østlendingen 8/9-1994.

Avviser kritikk og advarer mot skyting av bjørn

Konstituert politimester Bjarne Kjølmoen ved Namdal politikammer reagerer sterkt på at politikere, en redaktør og en jurist går ut og kritiserer politiets arbeid i Lierne i helga. – Det er forbundet med tungt straffeansvar å jage eller skyte bjørn. Jeg vil minne om at det også er straffbart å offentlig forherlige, oppfordre til eller tilskynde en straffbar handling, sier Kjølmoen.

NA - Hilde Tyldum Stordahl

Etter at politiet oppsøkte Lierne i helga der rundt 50 personer gikk manggard i fjellet, har det kommet mange reaksjoner. Politikere har via pressen kritisert politiet for at de aksjonerte mot Li-bøndene. Politiet har også blitt sterkt kritisert på lederplass i Trønder-Avisa.

Plikt til å reagere

– Vi i politiet må forholde oss til påtalemyndigheten. Riksadvokaten prioriterer faunakriminalitet høyt, og det er politiets plikt å reagere. Gjør vi ikke det er det tjenesteforsømmelse, sier Kjølmoen.

Politiet forholder seg til lover og regler som er politisk bestemt, og han mener det er å «skyte på pianisten» å rette skytsen mot politiet.

– Det er ikke politimesteren i Namdalen som har laget disse bestemmelsene. Alle sier at den sure jobben vi i politiet må gjøre her er høyt prioritert. Politikerne får heller være så vennlige å vedta andre bestemmelser i stedet for å kritisere oss, sier Kjølmoen.

Han er også irritert på pressens behandling av saken, og mener det

er talentløst å rette angrepet mot politiet.

– Det er jo ikke vi som har funnet på disse reglene og lovene, sier han.

Fengselsstraffer

Kjølmoen opplyser at en viktig årsak til at politiet dro til Lierne, var å hindre at folk kom opp i håpløse situasjoner som innebar tungt straffeansvar. Strafferammen for å skyte bjørn er opp til seks års fengsel. «Med fengsel inntil seks år straffes den som forsettelig eller grovt uaktsomt minsker en naturlig bestand av fredede levende organismer som nasjonalt eller internasjonalt er truet av utryddelse» heter det i straffelovens paragraf 152 b.

– Jeg vil påpeke at å skyte bjørn, også uaktsomt, kan føre til lange fengselsstraffer. Vi ville forhindre at noen kom i en slik situasjon, derfor dro vi til Lierne, sier Kjølmoen.

Han er også redd for at den mediaoppmerksomheten som har vært rundt denne saken, kan ha gjort terskelen for å skyte bjørn lavere. I den forbindelsen minner han om at det også er straffbart å tilskynde, oppfordre til eller forherlige straffbare handlinger.

Elgjakta

Elgjakta begynner snart, og i den forbindelsen vil Kjølmoen minne om at det reageres hardt mot jakt og eventuell avlaving av bjørn.

Det er de nevnte strafferamme-
ne som gjelder, og dette bør jeger-
ne ha klart i minnet, mener
politimesteren.

Forståelse

Det er et stort problem at retts-
oppfatningen i Indre Namdal er
svært forskjellig fra gjeldende rett
når det gjelder rovdyrforvaltning, og
det er nettopp dette som utløser de

store motsetningene mellom lokal-
befolkning og politi i denne saken.
Kjølmoen frykter at dette kan føre til
at det blir lettere å trekke av hvis
man har en bjørn i sikket.

— Vi har forståelse for dem som
føler sitt næringsgrunnlag truet.
Hadde jeg vært sauebonde i Lierne
hadde jeg sikkert vært forvilet jeg
også, sier Kjølmoen.

Han vil understreke at politiet gjør
den jobben de er satt til, og at både
politikere, redaktører og jurister bør
sikte en annen veg med kritikken i
denne saken.

Østlendingen 4/8-1994.

Saueeiere vil anmelde Fylkesmannen

Saueeierne i Sør-Odal vil anmelde fylkesmann Kjell Borgen for dyreplageri, dersom de ikke nå får fellingstillatelse på bjørnen som herjer i beiteområdet deres.

— Noen må ta ansvaret for at dyra våre lider, sier Vidar Erichsen, formann i Skårillen beite- og sankelag.

AV

ELIN VESTUES

Nå sender sauebøndene i Sør-Odal en ny søknad om fellingstillatelse. Tidligere i sommer søkte de om å få en stående fellingstillatelse, men fikk blankt avslag.

— Vi har funnet 10-12 kadavre, men antallet drepte sauer er trolig langt høyere. Det er nemlig mange lam som går alene, sier Vidar Erichsen.

Det er i området mellom Finnholt og Galterud i Sør-Odal at bjørnen herjer som verst. Saueeierne har blant annet funnet

flere levende dyr med store skader.

— Dyrene våre lider, og dersom vi ikke får fjerne bjørnen som er årsaken til lidelsen, er noen nødt til å ta ansvaret, mener Erichsen. Han mener det er Fylkesmannen som må ta ansvaret for at saueene lider, dersom han ikke nå gir fellingstillatelse.

— Vi begynner å bli oppgitte over situasjonen. For hva skal vi gjøre? spør Vidar Erichsen, som føler at han møter liten forståelse hos de ansvarlige myndigheter.

— I fjor fikk vi en fem dagers fellingstillatelse. Midt i perioden ble vi beordret til å legge fra oss geværene, fordi det var en radiomerket bjørn som var kommet inn i området. Den skulle jages over til Eidskog, forteller Erichsen. Dermed ble jakta avsluttet uten resultat, og den radiomerkede bjørnen var snart tilbake på gamle trakter.

— Derfor har vi denne gangen søkt om fellingstillatelse helt fram til bjørnen er skutt. Vi har også gjort det klart at det ikke er aktuelt å jage den, sier saueeier Vidar Erichsen, som mener det ikke bør være noe unntak for radiomerket bjørn, dersom den gjør store skader.

FVR har fått regionledere og rovfuglmottak

Årsmøtet i år ga grønt lys for en forsøksordning med regionledere i ulike landsdeler. Begrunnelsen for tiltaket var muligheten for at stedlige representanter med større regionale kunnskaper og forståelse kunne bringe saker på dagsorden på et selvstendig grunnlag. Vi regner med at dette vil avlaste styret, som under ingen omstendigheter har kunnet rekke over alle de saker som man skulle ønske. Regionlederne er å betrakte som styrets representanter. De utnevnes av styret, og er ansvarlig overfor styret. De opererer således alltid direkte på vegne av hele organisasjonen, i motsetning til praksis ved lokale eller regionale avdelingsordninger. Forsøksordningen vil vare fram til neste årsmøtet, da forslag om permanent ordning eventuelt vil bli fremlagt.

I styremøtet etter årsmøtet ble to regionledere utpekt. Wemunn Aabø for Nord-Norge, og Morten Ree for Midt-Norge (for øvrig også vara-representant til styret). Det geografiske dekningsområde ble definert til henholdsvis Finnmark, Troms, Nordland, og Nord-Oppland, Møre & Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag. Adresser og telefonnumre finner man sist i bladet på samme siden som oversikten over styremedlemmer. Siste nytt i den forbindelse er regionleder for Sørlandet idet foreningens kasserer ble valgt på siste styremøte. Han dekker dermed Agderfylkene og Telemark. Styret vil vurdere behovet for flere regionledere, og tar gjerne mot forslag for andre deler av landet. Regionledernes funksjon samordnes med lokalkontaktene, og det virker hensiktsmessig at sistnevnte i stor grad forholder seg til regionlederne.

Årsmøtet anbefalte også at foreningen skulle drive et mindre mottaksanlegg for syk/skadet rovfugl. Anlegget var allerede i ferd med å etableres i privat regi av foreningens styremedlem Geir Sjøli, og var for øvrig støttet økonomisk av et privat fond. Han foreslo imidlertid en ordning tilknyttet FVR, hvilket altså ble godt mottatt - også dette som en forsøksordning

Det planlagte anlegget er allerede godkjent av diverse offentlige instanser. Foreløpig benyttes kun en gårdsbygning, men i løpet av høsten reises en volièr i friluft knyttet til bygningen. En omfangsrik trålpose er skaffet til veie til dette formål. Det er god kontakt med veterinær, og like i nærheten ligger en større kyllingfarm slik at spørsmålet skulle være kurant. Det er naturlig med et samarbeid med Norsk Ornitologisk Forening og andre i driften av anlegget med tanke på utveksling av kunnskap og erfaring. Anlegget befinner seg i Nes kommune i Akershus.

Mottaket har allerede stått for rekonvalesens av flere hønsehauker og en kattugle. I enkelte tilfeller behørig omtalt i lokalpressen.

Vi kommer tilbake med fyldig dekning av tiltaket senere.

Sekretæren

STYRET

Leder

Morten Bilet, Slengåsen 7, 2020 Skedsmokorset
priv. 63 87 94 39, arb. 22 90 20 00, mob. 94 25 65 39

Sekretær

Yngve Kvebæk, Maridalsveien 225 C, 0467 Oslo
priv. 22 95 08 66, arb. 22 89 16 07

Kasserer

Stig Anderson, Fjæreveien 211, 4890 Grimstad
priv. 37 04 33 80, arb. 37 02 50 00

Redaktør

(perm.)

Hilde Aaseth, Nordvivegen 60, 2312 Ottestad
priv. 62 57 83 56

Styremedlemmer

Knut Eie, Ullern Allé 127, 0381 Oslo
priv. 22 50 80 91, arb. 22 22 30 50

Geir Sjøli, Furusvingen 33, 2164 Skogbygda
priv. 63 90 85 35

Per Kristian Stokke, Lømsland 74 Ålefjær, 4634 Kristiansand
priv. 38 19 86 18, arb. 38 15 67 55

Vararepresentanter

Ragnhild Eklid Grendal, Grindal, 7393 Rennebu
priv. 72 42 61 63

Paul Granberg, 2620 Follebu
priv. 61 22 00 06

Torger Hagen, Stafsbergveien 145, 2300 Hamar
priv. 62 52 64 72

Morten Ree, 7332 Løkken
priv. 72 49 63 91, arb. 72 49 65 87

Regionleder Nord-Norge

Wemunn Aabø, Postboks 205, 9440 Evenskjær
priv. 77 08 54 64

Regionleder Midt-Norge

Morten Ree, 7332 Løkken
priv. 72 49 63 91, arb. 72 49 65 87

Regionleder Sørlandet

Stig Anderson, Fjæreveien 211, 4890 Grimstad
priv. 37 04 33 80, arb. 37 02 50 00

Lokalkontakter (i tillegg til styret)

Nord-/Midt-Troms

Hans Prestbakmo
Trollbakken 6
9220 Moen
p/a 77 83 13 24

Sør-Trøndelag med

Trollheimen
Morten Ree
7332 Løkken
p 72 49 63 91

Ottadalen

Per Bådshaug
Boks 155
2686 Lom
p 61 21 14 18

Sogn og Fjordane

Roar Solheim
5843 Slinde
a/p 57 67 93 67
mob 94 12 51 88

Hordaland

Rune Olav Vetås
Kolstibotn 54
5030 Landås
p 55 27 04 93

Rogaland

Svein Efteland
Boks 190
4060 Kleppe
p 22 48 33 47
a 22 42 11 07

Vest-Agder

Eivind Mauland
4653 Hægeland
a 38 02 22 65

Vest-Finnmark

Tom Eirik Ness
Miljøvernkontoret
9520 Kautokeino
a 78 48 50 95

Sør-Troms

Ole Halvorsen
Straumen
9410 Børkenes
p 77 09 24 92

Røros

Tom Johansen
Skjvedalen
7460 Røros
p 72 41 38 35

Valdres

Svein Sørli
Vestringsbygda
2910 Aurdal
p 61 36 46 94

Buskerud

Viggo Ree
Pamperudbakken
3530 Røyse
p 32 15 77 15
fax 32 15 78 22

Vestfold

Helge Schjerve
Parkveien 11
3190 Horten
p 32 73 09 65

Telemark

Asbjørn Solvang
Greg. Dagsongt. 210 A
3900 Porsgrunn
p 35 50 17 02
mob 94 17 14 07

Øst-Finnmark

Hans Dransfeld
9930 Neiden
p 78 99 63 07

Nordland

Hans Gundersen
Vidrek
8520 Ankenesstrand
p 76 95 96 55
a 76 92 34 00

Nord-Østerdal

Hans J. Engan
2500 Tynset
p 62 48 04 40

Land

Geir Høitomt
Rute 527
2870 Dokka
p 61 21 13 20

Sør-Hedmark

Ole-J. Myhrvold
Soleiebakken 62
2200 Kongsvinger
p 62 81 40 36

Aurskog/Høland

Svein Evensen
Lille Husebyvei 9
0379 Oslo
p/a 22 52 05 68

Aust-Agder

Arne Flor
Gunnar Knudsen v 36
p 37 03 16 95

Returadresse:

Foreningen Våre Rovdyr Postboks 17, 2420 Trysil